

Abordarea corupției în campaniile pentru alegeri parlamentare

Studiu

Corneliu Gurin, Sergiu Lipcean, Lilia Ioniță, Cristina Cojocaru

Chișinău
noiembrie 2010

Această publicație este posibilă grație suportului oferit de către Fundația Est-Europeană, din resursele acordate de Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida/Asdi), Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei/DANIDA, Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) prin intermediul Fundației Eurasia. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al Fundației Est-Europene, Sida/Asdi, DANIDA, USAID și/sau Guvernului American.

CUPRINS:

Introducere.....	3
Capitolul 1. Experiențe anterioare: promisiuni electorale versus programe de guvernare	4
1.1. Parlamentul de legislatura a XIV-a, ales la 22 martie 1998	4
1.2. Parlamentul de legislatura a XV-a, ales la 25 februarie 2001	7
1.3. Parlamentul de legislatura a XVI-a, ales la 6 martie 2005	9
1.4. Parlamentul de legislatura a XVII-a, ales la 5 aprilie 2009	10
1.5. Parlamentul de legislatura a XVIII-a, ales la 29 iulie 2009	11
Capitolul 2. Componente anticorupție din campania pentru alegeri parlamentare din 28 noiembrie 2010	13
2.1. Concurenții ce formulează un mesaj de complexitate înaltă în platforma electorală	14
2.2. Concurenții ce formulează un mesaj de complexitate medie în platforma electorală	16
2.3. Concurenții care formulează un mesaj de complexitate scăzută în platforma electorală	17
2.4. Paradoxuri prezente și lecții pentru viitor	18
Capitolul 3. Corespunderea promisiunilor electorale cu percepțiile asupra corupției	19
3.1. Domenii percepute de populație ca fiind cele mai corupte și domenii în care populația recunoaște că oferă cel mai des remunerații ilicite	20
3.2. Recomandările Grupului de State a Consiliului Europei contra Corupției (GRECO)	23
3.3. Recomandările Comisiei Europene pentru Republica Moldova în domeniul anticorupție	25
Capitolul 4. Fezabilitatea promisiunilor electorale anticorupție	27
Capitolul 5. Concluzii și recomandări	29
Anexă: Abordarea corupției de către concurenții electorali în campania electorală din 28 noiembrie 2010 în platforme, spoturi, slogane și dezbateri publice	32

INTRODUCERE

În lumea modernă, mulți oameni sînt dezamăgiți și critică democrația, ca formă de guvernămînt politic, pentru faptul că trezește nesiguranță și permite ca unii să fie avantajați în fața majorității, utilizînd pîrghiile pe care le dă puterea politică în scopul de a obține și alte importante pîrghii - *banii*, care rămîn o importantă pîrghie de influență atunci cînd, inevitabil, puterea sau ponderea politică se reduce. Pentru că este un fenomen existent în majoritatea societăților democratice, de mai mult timp, tema corupției a devenit una abordată și discutată intens, la nivel internațional, dar și în Republica Moldova.

La noi, însă, această temă a apărut adesea în contextul unor discuții sau răfuieli politice și a ajuns să fie exploatată pentru obținerea capitalului electoral. Astfel, în campaniile electorale, discursul politic al concurenților include tot mai des tematica corupției: mulți declară că vor face anumite lucruri care vor duce la diminuarea și stîrpirea acestui fenomen nociv, care afectează bazele democrației și puterii de stat. Discursul continuă și după campaniile electorale, chiar cei care obțin victoria electorală continuă să se declare luptători anti-corupție și promotori ai celor mai înalte calități morale, deși tot ei, adesea, sînt protagoniști ai informațiilor mediatizate și ai scandalurilor cu tentă corupțională. Situația se explică din mai multe aspecte, principalul fiind miza importantă, dar există și explicația de ordin propagandistic, „lupta cu corupția” constituind o armă propagandistică de mare calibru.

Tradițional, cetățenii își leagă multe speranțe de alegeri, cele mai importante dintre acestea fiind alegerile parlamentare, pentru forul reprezentativ suprem al țării, noile componente de deputați formînd întreaga verticală a puterii și determinînd prioritățile în toate domeniile vieții sociale. Regretabil, dar de cele mai multe ori, după alegeri, cetățenii văd că retorica și promisiunile anticorupție nu se materializează în schimbări reale. Nu sînt excluse și interesele private, de grup, în menținerea anumitor situații și preluarea pîrghiilor ce aduc profituri. Însă de multe ori, anume datorită caracterului neprofesionist sau populist inițial, promisiunile legate de combaterea corupției nu se materializează în programe și reforme sistemice, asupra cărora să lucreze asiduu toți acei care au învins în alegeri.

Organizațiile societății civile au sesizat de mai mult timp amploarea fenomenului corupției și au întreprins măsuri de sensibilizare la nivel oficial, a instituțiilor guvernamentale și organelor de drept. Totodată, au fost depuse eforturi considerabile pentru abordarea fenomenului în complexitatea lui, antrenarea în proces a tuturor factorilor decidenți. Un rol aparte în acest proces revine partidelor politice, al căror scop legitim (și statutar) este să ajungă la conducere, să preia puterea și să guverneze. Și din această perspectivă, celelalte organizații civice consideră necesar să colaboreze cu partidele politice, să stimuleze elanul anticorupțional al acestora, propunînd soluții și mecanisme testate în practică sau chiar unele totalmente inedite.

În acest context, sînt de remarcat eforturile Alianței Anticorupție, care, chiar de la fondarea sa, permanent, și-a trasat drept scop să consolideze acțiunile societății civile îndreptate spre diminuarea fenomenului corupției în societate, precum și să contribuie la activitățile anticorupție întreprins de instituțiile publice. În perioada anterioară, Alianța Anticorupție a încercat să focalizeze atenția partidelor politice și a alegătorilor asupra necesității prevenirii și contracarării corupției, recomandînd forțelor partidelor politice să includă măsuri anticorupție în programele lor electorale, să familiarizeze alegătorii cu planurile în domeniu și să purceadă la implementarea lor după alegeri. O primă încercare formalizată în acest sens a fost elaborarea și promovarea „*Opțiunilor de politici și recomandări anticorupție pentru agendele electorale ale partidelor politice*”, pachetul respectiv fiind prezentat în anul 2009 tuturor partidelor implicate în campania electorală.

Din cauza blocajului politico-constituțional și al lipsei consensului între forțele politice importante, în prezent Republica Moldova se află din nou în campanie electorală și în această campanie sînt promovate din nou mesaje cu caracter anti-coruupție. Succesul în alegeri nu depinde numai de aceste mesaje, dar în calitate de apărători activi și promotori ai valorilor democratice, ne dorim cu adevărat, ca problema corupției să nu fie percepută ca fiind atît de importantă și îngrijorătoare pentru societatea noastră.

Și pentru că situația în domeniu nu a înregistrat tendințe clare spre reducere, pentru că mesajele anti-coruupție se perpetuează cu intensitate diferită, de la campanie la campanie, s-a ajuns la ideea elaborării acestei cercetări, scopul căreia este a răspunde la întrebările:

Ce au promis anterior partidele că vor face în scopul combaterii corupției și cum s-au materializat aceste promisiuni în programele și planurile de guvernare?

Ce promisiuni anti-coruupție au partidele politice antrenate în campania electorală pentru alegerile din 28 noiembrie 2010 și care este fezabilitatea acestor promisiuni?

Pentru a răspunde la întrebările sus-numite, autorii și-au trasat ca repere metodologice analiza experienței anterioară, din aspectul preluării promisiunilor în programele de guvernare și al corespunderii promisiunilor cu percepțiile asupra corupției. Totodată, sînt analizate componentele anticoruupție ale programelor electorale din campania pentru alegerile parlamentare din 28 noiembrie 2010 și se încearcă a evalua fezabilitatea acestor promisiuni, realismul, eficiența și impactul lor ulterior. Concluziile și recomandările sînt făcute de o manieră profesionistă și pragmatică, cu scopul de a elucida erorile comise anterior, iar pentru noile majorități parlamentare-guvernamentale sînt propuse abordări care pot avea impact la nivelul percepțiilor simple, ale indivizilor particulari, dar și la nivelul societății per ansamblu. Nu în ultimul rînd, trebuie să se conștientizeze, că succesele ulterioare în implementarea politicilor anticoruupție, formulate corect în campania electorală, pot aduce un spor de imagine și un spor electoral formațiunilor care le promovează.

Lucrarea a fost elaborată în cadrul Alianței Anticoruupție, cu sprijinul financiar al Fundației Est-Europene Moldova și este disponibilă în format electronic pe pagina web a Alianței Anticoruupție (www.alianta.md).

Capitolul 1.

EXPERIENȚE ANTERIOARE: PROMISIUNI ELECTORALE VERSUS PROGRAME DE GUVERNARE

În această primă parte a lucrării sînt reiterate prevederile anticoruupție din programele electorale ale partidelor politice care au obținut (format) majoritatea parlamentară în cadrul alegerilor din 1998 (Parlamentul de legislatura a XIV-a), 2001 (legislatura a XV-a), 2005 (legislatura a XVI-a) și 2009 (legislaturile a XVII-a și a XVIII-a). Concomitent, sînt prezentate extrase din programele de guvernare aprobate de respectivele majorități parlamentare, iar în anumite cazuri – și trimiteri la documente de politici, care conțin componente anticoruupție.

1.1. Parlamentul de legislatura a XIV-a, ales la 22 martie 1998¹

În rezultatul acestor alegeri, în Parlamentul Republicii Moldova s-a constituit, pentru prima dată, o coaliție de centru-dreapta (Alianța pentru Democrație și Reforme, ADR), formată din Blocul

¹ Pe durata mandatului Parlamentului de legislatura a XIV-a s-au schimbat 3 componente ale Guvernului, fiecare avînd aprobat cîte un program propriu de activitate.

electoral “Convenția Democrată din Moldova” (26 mandate), Blocul electoral “Pentru o Moldovă Democratică și Prosperă” (24 mandate) și Partidul Forțelor Democratice (11 mandate). Alegerile din 1998 au fost cele mai numeroase ca număr de concurenți, în cursă înregistrându-se inițial 82 de concurenți (dintre care – 6 blocuri electorale și 9 partide politice).

Două din cele 3 componente ale ADR au avut în programele electorale abordări anticorupție, după cum urmează.

a) Elemente anticorupție în Programul electoral al Convenției Democratice din Moldova²

CDM a declarat că își va axa Programul de guvernare pe trei „temeiuri doctrinare”: Crediința, Dreptatea, Modernitatea, punerea în valoare a cărora ar fi „egală cu deștrădăcinarea corupției, cu scoaterea populației din sărăcie, cu combaterea eficientă a banditismului și crimei organizate, cu asigurarea supremației legii în stat...”. În calitate de obiectiv pe durata exercitării mandatului, CDM stabilea un program care „declanșează lupta împotriva corupției și criminalității pentru instaurarea justiției și echilibrului în societate”.

b) Elemente anticorupție în Programul electoral al Partidului Forțelor Democratice³

PFD propunea în campanie schimbarea în bine a stării de lucruri prin depășirea sărăciei, combaterea mafiei și a corupției. Depășirea crizei economice din Republica Moldova se dorea și „prin lichidarea corupției ce a afectat, în ultimii ani, puterea de stat”. Deputații PFD urmau să pledeze pentru punerea în aplicare a unui nou Cod penal, ce ar „lichida protecționismul și corupția”, iar toate lucrările finanțate din banii statului trebuiau să se realizeze „doar în cadrul unor licitații publice, excluzindu-se, astfel, corupția și protecționismul în contractarea unor lucrări sau prestarea unor servicii”. PFD mai constata că societatea era afectată de corupție, motiv pentru care se impunea reformarea și optimizarea activității instituțiilor de control ale statului și ale celor ce apără securitatea și ordinea publică, sporirea prestigiului lor, ceea ce va contribui la combaterea corupției, la eliminarea structurilor mafioate, monopoliste și criminale. Totodată, impunerea transparenței și a controlului urmau „să înlătore suporturile economice ale corupției”.

Programul de activitate al Guvernului pentru anii 1998-2001 „Aprofundarea reformelor, restructurarea și creșterea economică”⁴. Programul prevedea, în scopul menținerii ordinii publice, combaterii crimei organizate, a corupției și protecționismului:

- realizarea Concepției reformei Ministerului Afacerilor Interne;
- realizarea măsurilor pentru suprimarea economiei tenebre;
- publicitatea privind rezultatele inspectărilor agenților economici de către organele de drept, revizie și control;
- continuarea reformei conform Concepției privind reforma judiciară și de drept;
- combaterea crimelor cu caracter internațional;
- asigurarea și menținerea ordinii publice și de drept;
- elaborarea și înaintarea în Parlament a Programului de stat privind combaterea criminalității, corupției și protecționismului;
- diminuarea economiei tenebre și corupției în economia națională;

² Componentele Blocului: Partidul Renașterii și Concilierii din Moldova, Frontul Popular Creștin Democrat, Partidul Ecologist “Alianța Verde” din Moldova, Liga Democrat-Creștină a Femeilor din Moldova, Partidul Țărănesc Creștin Democrat din Moldova.

³ În decembrie 2002, PFD a aderat la Partidul Social-Liberal (PSL), iar PSL a aderat ulterior la Partidul Democrat din Moldova (PDM).

⁴ HG nr.523 din 04.06.98.

- curmarea „intereselor speciale”, generatoare de economie tenebră, corupție și criminalitate.

Programul de activitate al Guvernului pentru anii 1999-2002 - „Supremația legii, revitalizare economică, integrare europeană”⁵. În scopul diminuării și combaterii corupției, erau prevăzute:

- continuarea reformei judiciare și de drept, inclusiv reforma procuraturii și organelor de anchetă penală;
- conlucrarea cu organele de drept din alte state pentru combaterea crimelor cu caracter internațional;
- asigurarea funcționării unor mecanisme coerente de sancționare conform legislației a activităților economice ilicite;
- înlăturarea barierelor birocratice din calea antreprenoriatului prin intermediul ridicării prestigiului social al funcționarilor publici, concomitent cu responsabilizarea lor;
- elaborarea mecanismelor de remunerare adecvată și de asigurare cu pensii a funcționarilor publici;
- elaborarea și adoptarea Codului deontologic al funcționarului public;
- eforturi pentru atenționarea societății asupra pericolului corupției și necesității implicării fiecărui cetățean în realizarea acțiunilor Guvernului pentru contracararea corupției și protecționismului.

La 4 noiembrie 1999 Guvernul a aprobat Programul de stat privind combaterea criminalității, corupției și protecționismului pentru anii 1999-2002, acesta fiind primul document de planificare în domeniu și de determinare a unor măsuri complexe anticorupție, adoptat în perioada respectivă.

Programul de activitate al Guvernului „Legalitate, Consolidare și Reforme - întru Bunăstarea Națiunii”⁶. Obiectivele stabilite vizau:

- sporirea eficienței administrației publice, combaterea corupției și crimei organizate;
- accelerarea reformei judiciare și de drept (baza legislativă, mecanismele instituțional și funcțional);
- înlăturarea barierelor birocratice în procesul reglementării activităților economice și de antreprenoriat prin protecția prestigiului funcției și sporirea responsabilității (administrative și penale) a funcționarilor publici;
- combaterea crimei organizate și corupției, depistarea și neutralizarea grupărilor criminale;
- combaterea infracțiunilor de ordin economic și a fenomenului economiei subterane;
- evaluarea rezultatelor procesului de privatizare și aplicarea măsurilor speciale pentru depistarea cazurilor de protecționism în activitatea antreprenorială;

Totuși, la finele anului 2000, este adoptată Hotărîrea Guvernului „despre măsurile întreprinse de dl V. Țurcan, ministrul afacerilor interne, și influența lor asupra activității organelor subordonate în combaterea crimei organizate și corupției”⁷, în cuprinsul căreia, măsurile întreprinse de ministrul afacerilor interne și influența lor asupra activității organelor subordonate în combaterea crimei organizate și corupției „se consideră neadecvate în plină măsură situației criminogene existente în țară” și se determină o serie de măsuri suplimentare. Aceste măsuri însă nu au mai putut fi întreprinse, inclusiv și pe motiv că peste 2 zile după emiterea hotărîrii de Guvern, prin Decret al Președintelui țării, Parlamentul de legislatura a XIV-a este dizolvat și se organizează alegeri parlamentare anticipate.

⁵ HG nr.270 din 08.04.99.

⁶ HG nr.20 din 11.01.2000.

⁷ HG nr.1317 din 29.12.2000.

Concluziile care se impun în legătură cu măsurile anticorupție și programele electorale ale concurenților ce au obținut majoritatea în Parlamentul 1998-2000:

- măsurile stabilite în programele (platformele) electorale au fost foarte generale și vagi, de aceea, ele erau practic imposibil de realizat plenar;
- programele de guvernare au inclus anumite măsuri mai concrete în sfera anticorupție, dar realizarea acestor măsuri nu a fost coroborată cu acțiuni adecvate, complexe;
- schimbarea a 3 guverne timp de 3 ani a condus la revizuirii permanente ale programelor, fără a se asigura evaluarea implementării celor anterioare, elaborarea unor planuri de durată, fără a se ține cont de necesitatea continuării implementării măsurilor eficiente etc.

1.2. Parlamentul de legislatura a XV-a, ales la 25 februarie 2001

La aceste alegeri, majoritatea parlamentară absolută a fost obținută de Partidul Comuniștilor din Republica Moldova (PCRM), care a acumulat 50.07% de voturi și i-au revenit 71 mandate, suficiente pentru promovarea oricăror reforme instituțional-legislative, inclusiv pentru revizuirea Constituției.

Elemente anticorupție în Programul electoral al PCRM (2001)

Venind în campania electorală din opoziție, PCRM și-a permis mai multe promisiuni, inclusiv cu tematică anticorupție:

- curmarea cu toată hotărârea a jefuirii republicii și a corupției.
- declararea luptei necruțătoare criminalității și corupției;
- examinarea chestiunii privind anularea imunității înalților demnitari de stat, a deputaților în Parlament, a membrilor Guvernului, a judecătorilor;
- stîrpirea corupției și a delapidărilor de fonduri publice în organele puterii de stat.

Programul de activitate a Guvernului Republicii Moldova pe anii 2001-2005 “Renașterea economiei – renașterea țării”⁸. La capitolul combaterea criminalității și corupției, erau prevăzute:

- elaborarea și realizarea unei strategii de combatere a crimei organizate, a economiei tenebre, a corupției și protecționismului, strategie în care să fie reflectate principiile de bază ale drepturilor omului și ale egalității tuturor cetățenilor în fața legii;
- inițierea procedurii de anulare a imunității pentru unele categorii de funcționari publici;
- implementarea unui mecanism de declarare obligatorie a veniturilor de către toți cetățenii care se angajează în serviciul public;
- asigurarea serviciilor și subdiviziunilor organelor de drept cu cele mai moderne mijloace tehnice;
- stabilizarea efectivului organelor de drept, asigurarea protecției juridice și sociale adecvate lucrătorilor acestora; sporirea exigenței pentru calitatea lucrului și respectarea legilor;
- realizarea unui complex de măsuri pentru conlucrarea eficientă a organelor de drept din țară cu organismele internaționale similare;
- finalizarea reformei judiciare,
- elaborarea și realizarea unui program statal de măsuri “Anticorupție”;
- formarea unui sistem informațional integral al organelor de drept, control și altor organe publice interesate;
- atenție deosebită realizării Programului de stat privind combaterea criminalității,

⁸ Votul de încredere a fost acordat prin HP nr. 77-XV din 19.04.2001

corupției și protecționismului pentru anii 1999-2002.

În septembrie 2001 a fost constituit Consiliul coordonator în problemele combaterii corupției⁹, în fruntea căruia se auto-desemnase Președintele RM și care trebuia să se întrunească periodic, cel puțin o dată în trimestru. Despre activitatea Consiliului nu se cunoaște practică nimic, acestuia fiindu-i atribuite ulterior și competențe în coordonarea activității de combaterea a crimei organizate, dar activitatea nu a dat rezultate palpabile și cunoscute.

Deși nu este prevăzut în Programul de guvernare, în anul 2002 demarează procesul de constituire a unui organ central specializat în domeniul anticorupție - Centrul pentru combaterea crimelor economice și a corupției (CCCEC), format inițial prin proceduri quasi-legale, în baza unei Hotărâri de Guvern¹⁰, iar ulterior, „legalizat” post-factum, prin Legea nr.1104-XV din 06.06.2002.

La finele anului 2002 este adoptat Programul de stat de combatere a criminalității și corupției pentru anii 2003-2005¹¹, la finele anului 2003 este aprobat un Plan de măsuri pentru combaterea corupției și asigurarea supremației legii¹², la mijlocul anului 2004 este aprobat un Planul de acțiuni întru eficientizarea interacțiunii și colaborării organelor de drept și de control în combaterea criminalității și corupției¹³ și abia la finele mandatului, Parlamentul adoptă Strategia națională de prevenire și combatere a corupției¹⁴, document considerat unul de referință și maximă importanță, deși, în prezent, majoritatea prevederilor sînt epuizate ori desuete. Totuși, în perioada mandatului Parlamentului de legislatura a XV-a, Republica Moldova a aderat la Grupul de State contra Corupției (GRECO), au fost ratificate Convențiile civilă și penală ale Consiliului Europei privind corupția, este adoptată Legea privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății demnitarilor de stat, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere, Legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor, sînt adoptate noul Cod penal și Cod de procedură penală.

Deși eforturile legislativ-normative anticorupție pot fi apreciate ca fiind considerabile, se poate constata că ele nu au condus la diminuarea percepției fenomenului corupției și nu au contribuit esențial la sporirea încrederii cetățenilor în eficiența măsurilor de combatere. Compararea promisiunilor din programul electoral cu programul de guvernare și evaluarea măsurilor întreprinse pe parcursul a 4 ani de guvernare denotă discrepanțe majore și abandonarea (fără nici un fel de explicații) abordării măcar la nivel teoretic a unor măsuri anticorupție, cum ar fi, spre exemplu, anularea imunității unor demnitari și judecători, sporirea eficienței organelor de drept, finalizarea reformei judiciare și de drept.

Concluzii referitor la activitatea Parlamentului de legislatura a XV-a:

- în campania electorală, mai ales a formațiunii de opoziție, promisiunile anticorupție sînt similare altor promisiuni, menite în primul rînd să atragă electoratul, dar nu să stimuleze debateri calificate la temă și să poate fi ulterior realizate în practică;
- în condițiile unei majorități parlamentare puternice și stabile pot fi adoptate lesne actele legislative și normative anticorupție, dar realizarea acestora este o problemă care reduce categoric efectul eforturilor depuse;
- chiar dacă era asigurată o majoritate absolută în Parlament, nu s-a procedat la revizuirea normelor constituționale sub aspect al facilitării activității anticorupție (anularea imunității, facilitarea confiscării averilor dubioase);

⁹ Decretul Președintelui RM nr.238-III din 21.09.2001.

¹⁰ HG nr.158 din 11.02.2002.

¹¹ HG nr. 1693 din 27.12.2002.

¹² HG nr.1377 din 18.11.2003.

¹³ HG nr. 898 din 03.08.2004.

¹⁴ HP nr. 421-XV din 16.12.2004.

- *un document strategic anticorupție, care să acopere toate sferile afectate, nu a fost pus în aplicare pe durata mandatului, acesta fiind doar elaborat.*

1. 3. Parlamentul de legislatura a XVI-a, ales la 6 martie 2005

Și în aceste alegeri, PCRM a obținut majoritatea parlamentară (46% voturi, 56 mandate), însă de această dată nu deținea numărul necesar (61) de mandate pentru alegerea Președintelui țării și a fost nevoit să meargă la discuții și compromisuri cu opoziția, obligându-se la realizarea unor reforme complexe.

Elemente anticorupție în Programul electoral al PCRM (2005)

Programul PCRM prezentat în campania electorală conținea o singură mențiune, foarte generală, referitoare la tema corupției, stabilindu-se că promovarea unificării țării noastre se va face și pe baza “continuării combaterii active a corupției și a birocratismului”.

Programul de activitate a Guvernului pe anii 2005-2009 „Modernizarea țării – bunăstarea poporului”. Fiind un document elaborat după 4 ani de guvernare, noul program conținea capitole și acțiuni separate dedicate politicilor anticorupție, referindu-se la:

- stabilirea unui sistem de salarizare capabil să asigure consolidarea potențialului și profesionalismului personalului, prin stabilirea unui prag anticorupțional al salarizării funcționarilor;
- aplicarea unei strategii naționale de combatere a corupției;
- reglementarea sistemului de subvenții în corelație cu eliminarea tuturor actelor normative care deformează libera concurență;
- realizarea unui sistem independent de monitorizare și evaluare a fenomenului corupției, inclusiv a implementării strategiei naționale anticorupție;
- controlul civic asupra veniturilor și averii demnitarilor și funcționarilor publici;
- simplificarea procedurilor de emitere a actelor administrative;
- evaluarea sistemului de control fiscal-financiar și a altor controale de natură administrativă;
- simplificarea procedurilor de emitere a avizelor, licențelor, permiselor și autorizațiilor.
- retragerea ireversibilă a statului din administrarea economiei;
- dezvoltarea piețelor financiare, a burselor de mărfuri și a burselor de valori;
- renunțarea definitivă la poziția de monopol în furnizarea utilităților publice;
- crearea unui sistem instituțional eficient în prevenirea și combaterea corupției și în reducerea riscurilor de corupție în cadrul instituțiilor publice;
- negocierea și semnarea acordurilor interguvernamentale privind colaborarea în domeniul combaterii criminalității și corupției pe plan regional și internațional, aprofundarea cooperării cu Uniunea Europeană la acest capitol;
- elaborarea și implementarea programelor de instruire anticorupție a cetățenilor.

Programul de activitate al Guvernului pentru anii 2008-2009 “Progres și Integrare”¹⁵. Documentul stabilea combaterea corupției și sporirea transparenței actelor administrative, prin:

- implicarea societății civile în procesul de elaborare a deciziilor și comunicarea deschisă cu mass-media;

¹⁵ Guvernul condus de Zinaida Greceanii a fost investit la 31.03.2008, cu un an înainte de expirarea mandatului Parlamentului, după demisia „benevolă” a Primului-ministru Vasile Tarlev.

- promovarea parteneriatului între societatea civilă, autoritățile administrației publice locale și centrale și sectorul privat pentru implementarea comună a strategiilor anticorupție;
- consolidarea expertizei coruptibilității actelor legislative și extinderea acestei practici;
- sensibilizarea opiniei publice față de fenomenul corupției și consolidarea rolului mass-media;
- introducerea de noi metode de evaluare a personalului în cadrul organelor de poliție, serviciului vamal și fiscal;
- implementarea standardelor în domeniul conflictului de interese;
- garantarea accesului cetățeanului la justiție, prin eradicarea corupției din sistemul judecătoresc, eficientizarea funcționării și îmbunătățirea performanței sistemului judiciar și executarea necondiționată a hotărârilor judecătorești definitive.

Pe parcursul mandatului Parlamentului de legislatura a XVI-a au fost adoptate mai multe acte legislative și normative din domeniul anticorupțional:

- Legea nr. 90-XVI din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției;
- Codul de conduită a funcționarului public¹⁶;
- Legea nr. nr. 271-XVI din 18.12.2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice;
- Legea nr. 239-XVI din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional;
- Regulamentul privind mecanismul de semnalare și monitorizare a nivelului corupției în autoritățile publice¹⁷;
- a fost ratificată Convenția ONU împotriva corupției¹⁸;
- o serie de documente de politici (planuri, strategii, concepții) conținând măsuri și obiective anticorupție etc.

Și în această perioadă, însă, efectul real al măsurilor anticorupție nu a fost pe măsura așteptărilor și nu a demonstrat randament de pe urma eforturilor depuse la nivel legislativ și administrativ-instituțional. Totuși, legislația a fost modernizată, au fost puse în aplicare mecanisme de control și prevenire, în scopul instruirii și dotării instituțiilor implicate au fost atrase resurse considerabile din partea donatorilor externi.

***Concluzia** care poate fi desprinsă din cele de mai sus, este totuși, că și în lipsa unor prevederi cuprinzătoare în cadrul programelor electorale, există suficiente posibilități de promovare și implementare a măsurilor în domeniu. Totuși, urmarea căilor stabilite prin documente de planificare strategică se prezintă a fi un exemplu demn de preluare, care, dacă este întărit de voință politică autentică și se află sub control public democratic, - poate da rezultate destul de bune în viitor.*

1.4. Parlamentul de legislatura a XVII-a, ales la 5 aprilie 2009

În rezultatul scrutinului, PCRM a obținut din nou majoritatea de voturi (49.48% voturi, 60 mandate), însă așa și nu a reușit să mai obțină un vot care să permită alegerea candidaturii propuse la funcția de Președinte al Republicii Moldova, situație care a determinat dizolvarea Parlamentului, la doar 5 zile de la investirea noului Guvern. Programul electoral al PCRM „Moldova europeană - o construim împreună!” conținea afirmația că Partidul Comuniștilor „a reușit să contracareze criminalitatea organizată, să submineze bazele corupției și protecționismului, să protejeze mediul de afaceri de samovolnicia birocraților”, dar se angaja să

¹⁶ Legea nr.25-XVI din 22.02.2008.

¹⁷ HG nr.1461 din 19.12.2008.

¹⁸ Legea nr.158-XVI din 06.07.2007.

continue politica principială de lichidare a corupției și a criminalității, asigurarea multilaterală a securității cetățenilor Moldovei.

Programul de activitate a Guvernului Republicii Moldova, investit la 10 iunie 2010¹⁹. Deși în platforma electorală se afirma că bazele corupției au fost subminate grație eforturilor guvernării, „corupția, alături de problema transnistreană și lista incompletă a acordurilor interstatale de bază care consfințesc inalienabilitatea hotarelor și suveranității țării” reprezintă impedimentul principal în procesul constituirii Moldovei ca stat de drept și cu o economie de piață dezvoltată. Guvernul se declară hotărât să trateze problema corupției ca luptă pentru existența și prosperarea țării. Pe durata mandatului urmau să fie continuate acțiunile anticorupționale dinamizate în procesul implementării Planului Preliminar de Țară, iar antrenarea societății civile în combaterea acestui flagel va fi încurajată. Parlamentul de legislatura a XVII-a și Guvernul investit au avut cel mai scurt mandat în istoria parlamentarismului Republicii Moldova și practic, nu au avut posibilități de aplicare a măsurilor anticorupție. Dar din însăși formularea mesajului electoral și din conținutul Programului de guvernare se poate observa tratarea superficială și atentă a problemei corupției, lucru explicabil prin faptul că PCRM guverna deja de 8 ani și ar fi putut demonstra mai multe succese în domeniu.

***Concluzia** care poate fi făcută în contextul analizat, este că partidele care se află mai mult timp la guvernare sînt mai atente în formularea și promovarea mesajelor anticorupție, deoarece, înțeleg că formulările prea critice sau populiste ar lovi în propria imagine și ar afecta scorul electoral.*

1.5. Parlamentul de legislatura a XVIII-a, ales la 29 iulie 2009.

a) Elemente anticorupție în Programul electoral al AMN „Eurointegrare cu o nouă guvernare!”:

- Garantarea transparenței utilizării finanțelor publice, care va contracara corupția din acest domeniu;
- Descentralizarea actualului sistem de achiziții publice și constituirea agențiilor de achiziții publice la nivel de municipii și raioane.

b) Elemente anticorupție în Programul electoral al PDM „Progres pentru Moldova”: Combaterea corupției, inclusiv prin administrarea eficientă și transparentă a banilor publici, în special celor cu destinație socială.

c) Elemente anticorupție în Programul electoral al PL „Schimbarea în bine cu Partidul Liberal vine!”:

- Verificarea activității de combatere a corupției, desfășurate până în prezent, eficientizarea și reorganizarea acestei activități;
- Combaterea corupției, în primul rând la nivelul funcționarilor de rang înalt și demnitarilor de stat;
- Combaterea economiei subterane;
- Curmarea practicilor de persecutare a persoanelor fizice și juridice sub pretextul luptei împotriva corupției;
- Publicarea informației complete despre averea deputaților, miniștrilor, a celorlalți funcționari și a familiilor acestora, precum și monitorizarea strictă a averii în perioada mandatului/deținerii funcției;
- Expertizarea marilor contracte de privatizare a bunurilor din patrimoniul statului, realizate în
- perioada guvernării comuniste.

¹⁹ HP nr.19-XVII din 10.06.2009.

d) Elemente anticorupție în Programul electoral al PLDM „Împreună pentru Moldova!”:

- Responsabilizarea reală a magistraților pentru acte de corupție și hotărâri ilegale;
- instituirea unui mecanism legal transparent de responsabilizare a magistraților pentru acte de corupție și mai ales pentru pronunțarea hotărârilor vădit ilegale;
- declararea anuală a proprietăților și veniturilor de către judecători, familiile și rudele apropiate a lor, analiza publică a fiecărui caz de condamnare a Moldovei de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului cu indicarea persoanelor responsabile de respectiva condamnare și evaluarea gradului de vinovăție;
- modificarea cadrului legislativ-normativ și instituțional actual în vederea excluderii coruptibilității acestora. O primă acțiune în acest sens va fi lichidarea Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, pentru a exclude mobilul politic de utilizare a acestui instrument și crearea Direcției Naționale Anticorupție;
- cooperarea donatorilor, ONG-urilor și a autorităților publice pentru reducerea fenomenului corupției prin realizarea de acțiuni comune;
- reducerea poverii birocratice pentru mediul de afaceri în vederea reducerii spațiului pentru corupție;
- eficientizarea sistemului declarațiilor de avere și de interese și controlul acestora;
- întărirea responsabilității personale a celor care ocupă funcții publice prin introducerea contractelor de performanță, precum și asumarea de către demnitari a responsabilității pentru cazurile grave de corupție din instituțiile statului în care își desfășoară activitatea până la demisia din funcție
- depolitizarea Curții de Conturi și restabilirea rolului acesteia ca instituție fundamentală a statului pentru controlul utilizării resurselor publice, precum și interzicerea secretizării contractelor încheiate de către instituții ale statului și firme cu capital majoritar de stat;
- formarea unui corp al funcționarilor publici profesional, integru și motivat pentru calitatea activităților desfășurate;
- modificarea Legii Procuraturii, prin care procurorii ar fi obligați să se autosesizeze sau să sesizeze alte organe de drept în urma materialelor difuzate de presă care conțin informații (fapte, declarații, afirmații) despre crime și infracțiuni, inclusiv corupție, protecționism, conflict de interese;
- un șir de măsuri ce ar permite eradicarea corupției în sistemul de sănătate.

Programul de activitate al Guvernului 2009-2013 „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare”²⁰. Documentul aprobat de componentele alianței de guvernare (AIE) a inclus mai multe măsuri anticorupție, printre care:

- responsabilizarea reală a magistraților și procurorilor pentru comiterea actelor de corupție și adoptarea de hotărâri vădit ilegale, prin instituirea unui mecanism legal și transparent de sancționare;
- Reformarea Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției;
- Modificarea cadrului legislativ-normativ și instituțional actual în vederea diminuării coruptibilității acestuia;
- Reducerea poverii birocratice pentru mediul de afaceri în vederea diminuării spațiului pentru corupție;
- Eficientizarea sistemului declarațiilor de avere și de interese pentru deținătorii funcțiilor publice și a controlului acestora;
- Întărirea responsabilității personale a deținătorilor funcțiilor publice prin introducerea contractelor de performanță, precum și asumarea de către demnitari a responsabilității

²⁰ Votul de încredere a fost acordat la 25.09.2009, HP nr.22-XVIII/2009.

pentru cazurile grave de corupție din instituțiile statului în care își desfășoară activitatea pînă la demisia din funcție;

- Consolidarea capacității Curții de Conturi în calitate de instituție supremă de audit a utilizării finanțelor publice, asigurarea mecanismului de valorificare a rezultatelor acesteia;
- Interzicerea secretizării contractelor încheiate de către instituțiile statului și firmele cu capital majoritar de stat;
- Formarea unui corp al funcționarilor publici profesional, integru și motivat pentru calitatea activităților desfășurate;
- Modificarea Legii Procuraturii, prin care procurorii ar fi obligați să se autoseseze sau să sesizeze alte organe de drept în urma materialelor difuzate de presă care conțin informații (fapte, declarații, afirmații) despre infracțiuni, inclusiv despre corupție, protecționism, conflict de interese;
- Asigurarea transparenței achizițiilor publice, concurenței și combaterea concurenței nelocale în domeniul achizițiilor publice;
- Asigurarea transparenței în procesul deetatării proprietății publice și utilizării mijloacelor obținute, inclusiv în investigarea tranzacțiilor anterioare în acest domeniu.

Concluzii: *Constatăm, că în platformele electorale PLDM a fost partidul care a propus măsuri ample anticorupție și majoritatea acestor măsuri s-au regăsit în Programul Guvernului condus de liderul PLDM. În acest caz, putem constata o promovare reușită a programului electoral în programul de guvernare, însă analiza activității Parlamentului și Guvernului, a implementării programului guvernamental, denotă mai multe restanțe și neajunsuri, ceea ce conduce spre o nouă concluzie – promovarea eficientă a reformelor și măsurilor anticorupție rezidă în capacitatea întregii majorități parlamentare, în conjugarea eforturilor la nivel legislativ, executiv și jurisdicțional. Iar anume colaborarea cu exponenții justiției și mobilizarea lor în combaterea corupției nu au reușit în deplină măsură actualei Alianțe de guvernământ.*

Capitolul 2.

COMPONENTE ANTICORUPȚIE DIN CAMPANIA PENTRU ALEGERILE PARLAMENTARE DIN 28 NOIEMBRIE 2010

În campania electorală actuală corupția este identificată drept una dintre problemele majore care frînează dezvoltarea social-economică a RM. De asemenea, ea constituie unul dintre obstacolele principale în promovarea reformelor democratice, fapt unanim conștientizat și acceptat, cel puțin formal de către toate forțele politice. Putem afirma că există un „consens național” asupra necesității combaterii fenomenului corupției. În abordarea acestei probleme partidele și candidații independenți se împart în două categorii. Cei care nu abordează deloc acest subiect în demersul lor electoral și cei care încorporează tematica corupției în platformele electorale. Însă majoritatea concurenților electorali înregistrați în campanie plasează corupția în rîndul subiectelor prioritare ale discursului electoral. Chiar dacă unii concurenți nu dispun de un mesaj anticorupție formulat expres în platforma electorală, acest subiect este abordat de către ei fie în discursul prezentat în cadrul tribunei electorale²¹, fie în cadrul dezbaterilor electorale televizate²².

Dintre 39 de concurenți rămași în cursa electorală doar 12 nu acordă atenție corupției în structura discursului electoral, ceea ce reprezintă aproape 1/3 din total. Așadar, peste 2/3 (69%) dintre concurenți s-au expus într-un mod sau altul asupra acestui subiect cu diverse ocazii pe durata

²¹ Tribuna concurentului electoral – emisiune de la Radio Moldova în cadrul căreia concurenții electorali s-au adresat cu un mesaj către alegători.

²² Dezbateri electorale tematice pe marginea subiectului corupției, desfășurate la Publica TV pe 12 noiembrie 2010, la orele 8.00, 18.00 și 20.00.

campaniei electorale. Totuși indicatorul de bază care elucidează atitudinea concurenților în raport cu acest fenomen este abordarea explicită a corupției în platforma electorală. În acest sens doar circa jumătate dintre concurenți dispun de un asemenea mesaj prezent în platformă.

În dependență de complexitatea mesajului anticorupție, concurenții electorali care tratează acest subiect pot fi divizați convențional în trei categorii, reieșind din consistența, coerența și consecvența demersului electoral:

- concurenții ce formulează un mesaj de complexitate înaltă în platforma electorală;
- concurenții ce formulează un mesaj de complexitate medie în platforma electorală;
- concurenții ce formulează un mesaj de complexitate scăzută în platforma electorală.

2.1. Concurenții ce formulează un mesaj de complexitate înaltă în platforma electorală

În această categorie concurenții promovează un mesaj suficient de complex și articulat privind analiza și combaterea fenomenului corupției în societate, acesta fiind reflectat explicit în platforma electorală. Combaterea corupției reprezintă pentru unii, fie coloana vertebrală a mesajului electoral, fie una dintre temele principale de campanie. Din acest grup fac parte PUM, PPNT, PDM, PLDM, PPCD, PL și PC. Divizînd concurenții din această categorie în partidele de la guvernare și ceilalți, constatăm că 3 dintre cele 4 componente ale AIE formulează un mesaj articulat privind corupția și combaterea ei. În acest context, menționăm că doar AMN nu dispune de un mesaj anticorupție similar partenerilor de coaliție, formulat expres în platformă. Deși există diferențe sesizabile dintre PDM, PLDM și PL asupra acestui subiect, toate trei sînt hotărîte, cel puțin la nivel de intenții, să combată corupția în cazul în care ajung la guvernare.

PDM este partidul care conține în platforma sa electorală probabil unul dintre cele mai comprehensive mesaje adresate corupției, atît în privința diagnosticării fenomenului, cît și combaterii lui. Teza centrală promovată de PDM presupune necesitatea conjugării eforturilor instituțiilor statului și societății civile. Instrumentele represive aplicate în combaterea acestui flagel social sînt apreciate ca fiind insuficiente, iar schimbarea mentalității reprezintă soluția fundamentală pentru diminuarea fenomenului dat. În combaterea corupției PDM își structurează acțiunile pe cîteva direcții. În *plan economic* se intenționează eliminarea reglementărilor paralele și învechite din actele normative, introducerea ghișeelor unice în activitatea autorităților publice pentru eliminarea barierelor birocratice ce periclitează activitatea agenților economici. În scopul asigurării unei transparențe crescute a *procesului legislativ*, PD promite transmiterea în direct a ședințelor parlamentare, instituirea votului electronic al deputaților și cooperarea cu societatea civilă. Adicional se propune o abordare holistică asupra *cadrelor normative anticorupție* prin revizuirea reglementărilor cu privire la declararea veniturilor și conflictul de interese, asigurarea independenței funcționale a organelor de urmărire penală și delimitarea clară a competențelor dintre ele. Prevenirea corupției în *justiție* implică transparentizarea actului său, asigurarea independenței și consolidarea capacităților sale pentru a o eficientiza²³.

PLDM tratează problema corupției în aceeași termeni, similari cu PDM, accentuînd însă pericolul acestui fenomen asupra dezvoltării statului și bunăstării cetățenilor. Atenția sporită acordată acestui subiect s-a materializat prin transformarea lui în una dintre temele majore ale campaniei electorale. În acest context PLDM tratează corupția drept una dintre principalele cauze ale sărăciei, punînd într-o relație de cauzalitate aceste două fenomene, primul generîndu-l pe celălalt. Principalele instrumente de combatere identificate de PLDM sînt anularea imunității

²³ Manifestul electoral al PDM. // http://www.pdm.md/files/content_folder/documents/Pentru%20Moldova%20-%20manifestul%20electoral%20PDM_28%20noiembrie_2010_0_0.doc.

pentru deputați și judecători, reducerea numărului instituțiilor de control și creșterea pedepselor pentru darea și luarea de mită²⁴. Totodată PLDM este cel mai insistent partid din cadrul AIE care construiește campania promovând un mesaj anticorupție foarte distinct de alte teme de campanie, chiar dacă platforma sa electorală este ceva mai săracă comparativ cu partenerii de coaliție.

PL consideră drept deficitar cadrul normativ existent în aplicarea eficientă a prevederilor legale referitoare la combaterea corupției. Aproape toate măsurile anticorupție stipulate de PL în demersul său electoral se concentrează exclusiv pe eliminarea deficiențelor cadrului normativ la câteva compartimente: perfecționarea mecanismului de implementare a legilor; ajustarea Codului penal la rigorile convențiilor internaționale și europene în domeniu; eliminarea deficiențelor legii privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății, legii cu privire la conflictul de interese și legii cu privire la codul de conduită al funcționarului public²⁵.

Deși nu există diferențe de principiu conflictuale privind combaterea fenomenului corupției în discursul electoral al partidelor membre ale AIE, fiecare dintre ele promovează un mesaj nuanțat sub anumite aspecte.

De cealaltă parte a baricadei, partidele extraparlamentare care abordează această problematică se poziționează în opoziție clară atât cu guvernarea PCRM, cât și cu guvernarea AIE, acuzându-le, în egală măsură, pentru instituirea și respectiv menținerea/conservarea unei corupții sistemice la toate nivelele aparatului de stat. Acuzația principală, formulată implicit sau explicit în discursul electoral al partidelor extraparlamentare și candidaților independenți se rezumă la absența voinței politice și nedorința de a întreprinde acțiuni eficiente de combatere a corupției. Majoritatea dintre acești concurenți fac referință la instituționalizarea corupției și, din acest considerent, accentuează incapacitatea guvernanților precedenți și actuali de a combate efectiv și nu doar de a mima lupta cu corupția. PUM, PPNT, PPCD, PC și PM sînt cele mai active în promovarea acestui demers electoral.

PUM atrage atenția asupra dinamicii și transformării fenomenelor asociate cu corupția. În viziunea acestui partid, pe durata guvernării comuniste competiția dintre grupările criminale a fost substituită cu instaurarea unui control al demnitarilor de stat asupra mecanismelor de spălare a banilor, contrabandă și evaziuni fiscale. Aceasta a contribuit la concreșterea structurilor de stat cu capitalul oligarhic și monopolizarea unor domenii de activitate economică. Aceasta stare continuă și în prezent datorită incapacității și ineficienței guvernării AIE. PUM consideră că politica anticorupție desfășurată prin intermediul CCCEC a demonstrat că acesta este un instrument de răfuială cu oponenții politici și businessul neafiliat puterii. PUM propune lichidarea CCCEC și reformarea organelor de control ale statului cu stabilirea clară a competențelor acestora. Inovația este constituirea unui Consiliu Coordonator Anticorupție, sub conducerea directă a șefului statului, care va colecta și asigura publicitatea veniturilor și averile deputaților, miniștrilor și altor funcționari de rang înalt, prin verificarea datelor din declarațiile de venit. Acest consiliu, adițional va monitoriza activitatea persoanelor cu venituri mari și deosebit de mari, protejîndu-le împotriva atacurilor de tip „raider” din partea structurilor de forță²⁶.

PPNT este unicul din actuala campanie care și-a construit mesajul electoral exclusiv pe lupta împotriva mafiei, aceasta fiind prezentată drept forma extremă a corupției. Toate problemele social-economice abordate în campania electorală sînt evaluate prin prisma fenomenului mafiot, ce reprezintă sursa tuturor relelor din RM. Specificul mesajului electoral promovat de PPNT

²⁴ Angajament pentru Moldova fără sărăcie. // http://www.pldm.md/doc/arhiva1/moldovafarasaracie_ro2.pdf.

²⁵ Programul electoral al PL pentru alegerile parlamentare din 28 noiembrie 2010. // <http://www.pl.md/pageview.php?l=ro&id=212>.

²⁶ Proiectul platformei electorale a PUM pentru alegerile parlamentare anticipate din noiembrie 2010. // <http://www.pum.md/ro/proekt-predvybornoj-platformy.html>

constă în faptul că a declarat un război total mafiei, doar că acest război este orientat strict împotriva unui singur concurent electoral – PDM (în particular M. Lupu) nominalizat drept protectorul și reprezentantul structurilor mafioate în parlamentul RM. Instrumentele de combatere a corupției în ipostaza mafiei implică: angajarea eforturilor tuturor structurilor statului cu participarea instituțiilor europene; revizuirea cazurilor pierdute la CEDO și responsabilizarea individuală a judecătorilor, anchetatorilor, procurorilor; reforma justiției prin demilitarizarea procuraturii și instituirea unui control public asupra CCCEC, precum și înăsprirea pedepselor; nominalizarea unor judecători străini în funcțiile cheie ale justiției²⁷.

PPCD promovează o retorică anticorupție pornind de la războiul politic generat de guvernările corupte și incompetente, care au provocat regres economic și sărăcie. Acest război este expresia conflictului dintre milionarii care doresc să-și impună controlul asupra puterii de stat, plătind partidele politice și făcând pomeni electorale cu scopul de a accede la putere prin intermediul lor. În viziunea PPCD guvernările precedente au fost incapabile să promoveze reforme instituționale și politice care să diminueze fenomenul corupției. Pentru combaterea acestui flagel se impun câteva măsuri fundamentale: reformarea procuraturii, prin scoaterea ei de sub controlul politic, demilitarizarea, modernizarea și eficientizarea MAI, lichidarea CCCEC și a Judecătoriilor Economice care au fost folosite în calitate de instrumente de presiune asupra oamenilor de afaceri și a concurenților politici, generând fărădelege și corupție. Un alt instrument de combatere a corupției este reformarea sistemului vamal prin intermediul căruia sînt alimentate grupurile mafioate din țară. De asemenea PPCD intenționează să reducă coruperea politică a membrilor altor partide prin retragerea mandatului în cazul traseismului politic²⁸.

PC încearcă să aplice două abordări complementare în procesul de combatere a corupției. Strategia punitivă este completată cu strategia de prevenire a corupției. În linii mari, strategia fundamentată pe sancțiuni prevede înăsprirea pedepselor pentru actele de corupție iar cea bazată pe prevenire implică aplicarea unui sistem de salarizare adecvat pentru a diminua riscul coruptibilității funcționarilor publici. Principalele măsuri anticorupție în cadrul APC și APL vizează abolirea tuturor actelor și procedurilor care subminează libera concurență, simplificarea procedurilor administrative, instituirea unui mecanism independent și funcțional de monitorizare și evaluare a corupției și introducerea unui control civic asupra veniturilor și averilor demnitarilor și funcționarilor publici²⁹.

Concluzii: Platformele electorale ale partidelor scot în evidență necesitatea unor reforme instituționale și perfectarea cadrului normativ în calitate de măsuri primordiale în combaterea corupției.

2.2. Concurenții ce formulează un mesaj de complexitate medie în platforma electorală

În discursul politic al protagoniștilor din acest grup sînt accentuate doar unele elemente sau domenii prin care corupția se manifestă cel mai intens în societate. Subiectele abordate dezvăluie preocupări similare cu prima categorie. Exemple relevante servesc PNL, PMU, PM, Valeriu Pleșca și Gabriel Stati.

PNL își propune să combată corupția prin implementarea Codul de conduita al funcționarului public, promovarea profesioniștilor cu voință, capabili să aplice justiția și crearea condițiilor în care funcționarii vor renunța la plăți suplimentare oferite de cetățeni³⁰.

²⁷ Programul PPNȚ – Antimafie: ce vrem să facem și pentru ce vrem să răspundem în fața poporului.// http://www.ppnt.md/index.php?option=com_content&view=article&id=176&Itemid=213

²⁸ PPCD: Numai împreună vom reuși.// <http://votex.ppcd.md/sites/default/files/documente/PPCD%20-%20mesaj%20electoral.pdf>

²⁹ Programul de guvernare al Partidului Conservator 2010-2014.// <http://www.partidulconservator.md/programm.html>

Valeriu Pleșca evidențiază necesitatea eradicării și penalizării corupției la toate nivelele puterii de stat. Instrumentul central este asigurarea independenței reale a justiției și responsabilizarea judecătorilor pentru deciziile ilegale³¹.

Gabriel Stati intenționează să combată corupția prin depolitizarea administrației publice, a modalității de numire a judecătorilor și a procurorilor și finanțarea sistemului judecătoresc, asigurând o independență reală a acestuia³².

PM are o platformă similară aproape în totalitate cu platforma electorală a PPCD în materie de combatere a corupției. Există o coincidență a tezelor programatice în proporție de aproape 100%. Diferența principală constă în lipsa din programul electoral al PM a tezelor privind măsurile de combatere a traseismului politic, reflectate în programul PPCD, care s-a confruntat cu plecări a unor organizații teritoriale către alte partide, motiv pentru care și insistă asupra unui asemenea proiect de lege, în cazul accederii la guvernare³³.

Concluzii: În cazul acestui grup reforma justiției și administrației publice reprezintă subiectele prioritare în tentativa de prevenire și combatere a corupției.

2.3. Concurenții care formulează un mesaj de complexitate scăzută în platforma electorală

În fine, din a treia categorie fac parte concurenții care tratează problema corupției într-o manieră destul de vagă și rudimentară în platforma electorală. Aceștia se rezumă, de regulă, la constatarea existenței corupției în societate fără a preciza care sînt instrumentele de combatere a ei, sau în cel mai bun caz limitîndu-se la formulări foarte generale. Din această categorie fac parte și două dintre partidele parlamentare actuale – AMN și PCRM. Referința la lupta cu corupția în platforma electorală a AMN se limitează la îmbunătățirea situației RM în ratingul global al corupției elaborat de TI pînă în 2014³⁴. Totodată nu se menționează nici un instrument concret de combatere a acestui fenomen. Situația este practic identică dacă ne raportăm la PCRM, care specifică în platforma electorală doar o teză generală privind combaterea corupției. În cazul PCRM lupta anticorupție este desfășurată în contextul instituirii unei guvernări legale în paralel cu combaterea criminalității³⁵. Nici PCRM nu explică care sînt instrumentele ce vor fi utilizate în realizarea acestui obiectiv. În această categorie pot fi incluși o serie de partide și candidați independenți: PPR, PEM-AVE, Mișcarea Romilor, PRM, Victor Stepaniuc, Maia Laguta, Valentina Cușnir, Vitalie Țaulean, Gheorghe Rusu, Natalia Axenova. Mișcarea social-politică „Ravnopravie”. În pofida faptului că platformele electorale ale acestor concurenți sînt foarte sumare privind analiza și combaterea fenomenului corupției, sau tematica corupției este total lipsă din platforma propriu zisă, unii dintre ei au formulat un mesaj destul de articulat în cadrul dezbaterilor TV pe marginea acestui subiect, sau în cadrul prezentării platformei electorale la Radio Moldova. În acest context s-au remarcat mai mulți candidați și partide.

Nicolae Andronic, președintele PPR, a definit corupția drept lucrurile pe care statul trebuie să le facă gratis pentru cetățeni, dar pentru care cetățenii sînt nevoiți să plătească, accentuînd că lupta

³⁰ Platforma electorală a PNL: alegeri parlamentare 2010. // http://pnl.md/index.php?option=com_content&task=view&id=588&Itemid=56

³¹ Platforma electorală a candidatului independent Valeriu Pleșca. // <http://www.e-democracy.md/files/elections/parliamentary2010/electoral-program-valeriu-pleasca-2010-ro.pdf>

³² Platforma electorală a candidatului independent Gabriel Stati. // <http://www.e-democracy.md/files/elections/parliamentary2010/electoral-program-gabriel-stati-2010-ro.pdf>

³³ Tezele programatice a Partidului Muncii (Alegeri parlamentare 2010). // <http://www.e-democracy.md/files/elections/parliamentary2010/electoral-program-pm-2010-ro.pdf>

³⁴ Eurointegrare cu AMN la guvernare. Platforma electorală 2010. // <http://www.e-democracy.md/files/elections/parliamentary2010/electoral-program-amn-2010-ro.pdf>

³⁵ Platforma electorală a PCRM. // http://www.pcrm.md/main/index_md.php?action=program.

împotriva fenomenului, pe durata guvernării AIE, s-a redus la șhow-uri televizate fără a fi prezentate rezultate reale. În calitate de metode de combaterea a corupției PPR propune amnistia totală a veniturilor tuturor cetățenilor fără investigarea provenienței acestor venituri și reducerea cu 50% a tuturor organelor de control. Totodată este necesară monitorizarea ulterioară a averilor tuturor funcționarilor și familiilor acestora și eliminarea barierelor birocratice în activitatea economică³⁶.

Victor Stepaniuc asociază corupția cu infracțiunile în aparatul de stat la cel mai înalt nivel și susține că combaterea acestui fenomen trebuie inițiată de la primele persoane în stat și nu de la medici și pedagogi. Iar pentru aceasta este nevoie de voință politică și exemplul moral oferit de primii demnitari. V. Stepaniuc a recunoscut că unii miniștri comuniști ajunși în fotolii au fost în primul rând preocupați de identificarea proprietăților publice ce pot fi vândute sau ce școli și alte edificii medicale și culturale pot fi privatizate³⁷.

Cel mai radical demers este promovat de **Maia Laguta** pentru care corupția este specifică tuturor partidelor politice din RM, care utilizează CCCEC pentru a substitui funcționarii vechi cu funcționarii proprii. În acest sistem corupt generalizat cetățenii sînt victime. Ceea ce se întîmplă în rîndul medicilor și pedagogilor nu este corupție din cauza faptului că statul, plătindu-le salarii mizere îi obligă la un asemenea comportament. M. Laguta susține că într-o societate condusă de o elită de hoți altfel nici nu poate fi, deoarece prin exemplul propriu ei creează conștiința colectivă³⁸.

Corupția politică este accentuată de către **Valentina Cușnir** care afirmă că lupta cu corupția se reduce doar la vorbe. Corupția este amplificată de partidele politice care selectează și populează exclusiv pe criterii politice instituțiile statului cu funcționari publici devotați partidelor dar plătiți din bugetul de stat și care utilizează resursele administrative în campanii chiar dacă miniștrii degrevează. De asemenea, V. Cușnir atrage atenția asupra banilor obscuri donați în campaniile electorale de către candidații oficiali ai partidelor. Acești candidați odată ajunși în parlament vor fi preocupați nu de grijile cetățeanului ci mai degrabă de recuperarea multiplă a acestor bani³⁹.

***Concluzii:** Aceste exemple dezvăluie o atitudine critică și un discurs radical exprimat de majoritatea concurenților extraparlamentari la adresa guvernărilor precedente, datorită absenței voinței politice sau incapacității de combatere a corupției.*

2.4. Paradoxuri prezente și lecții pentru viitor

În această competiție de eradicare a corupției între partidele politice și candidații independenți se conturează o situație paradoxală. Această stare trebuie raportată în special la partidele care s-au aflat sau se află la guvernare. Paradoxul constă în faptul că în cadrul acestui grup de concurenți corupția se abordează într-o manieră de parcă este un fenomen care s-a copt de abia acum, pentru a putea fi combătut și nicidecum în perioada precedentă, cînd s-au aflat la guvernare. Paradoxul este și mai mult accentuat dacă adresăm două întrebări justificate: de ce nu au pus în aplicare anterior măsurile anticorupție promovate atît de insistent în campania electorală actuală și care

³⁶ Declarațiile președintelui PPR Nicolae Andronic în cadrul dezbaterilor electorale din 12.11. 2010 la Publica TV, ora 8.00. // http://beta.publika.md/emisiuni/dezbateri-electorale_1031.html

³⁷ Declarațiile candidatului independent Victor Stepaniuc în cadrul dezbaterilor electorale din 12.11.2010 la Publica TV, ora 18.00.// http://beta.publika.md/emisiuni/dezbateri-electorale_1031.html

³⁸ Declarațiile candidatului independent Maia Laguta în cadrul dezbaterilor electorale din 12 noiembrie 2010 la Publica TV, ora 18.00.// http://beta.publika.md/emisiuni/dezbateri-electorale_1031.html.

³⁹ Declarațiile candidatului independent Valentina Cușnir în cadrul dezbaterilor electorale din 12 noiembrie 2010 la Publica TV, ora 8.00.// http://beta.publika.md/emisiuni/dezbateri-electorale_1031.html

este garanția că strategiile și planurile „cincinale” vehiculate în prezent nu vor avea o soartă identică cu destinul celor precedente?

Pretendenții electorali se simt mult mai confortabil în această situație dispunând de o marjă de manevră incomparabil mai extinsă. Aici se conturează un alt paradox. Deși se pare că ei posedă un avantaj esențial și anume faptul că nu sînt compromiși (chiar dacă aceasta nu este valabil pentru toți), pentru cetățeanul din RM aceasta nu reprezintă un argument imbatabil. Promisiunile electorale ale politicianilor, de cele mai dese ori au împietrit la nivelul discursului politic/electoral, generînd experiențe negative în zona conștiinței colective referitor la capacitatea și voința politicianilor de a-și onora angajamentele. Din acest considerent cetățenii sînt mai reticenți în a face o distincție clară în baza criteriului compromiși/necompromiși, chiar dacă și la acest compartiment avem excepții remarcabile în tradiția politică autohtonă. Mai mult decît atît, confruntarea permanentă a cetățeanului cu fenomenul corupției și conștientizarea faptului că aceasta, sub diverse forme, a împînzit sistemul politic și administrativ îl face și mai sceptic în raport cu capacitatea noilor pretendenți de a oferi soluții efective. Privit din această perspectivă, avantajul celor necompromiși se reduce substanțial și nu pare să-i propulseze înaintea celor ce s-au dovedit a fi incapabili să diminueze acest fenomen. Prin urmare credibilitatea întregii clase politice din RM rămîne a fi un subiect mai actual ca niciodată. Deficitul de încredere poate reprezenta o dificultate insurmontabilă în tentativa de diminuare/eradicare a corupției. Dacă, întradevăr, actorii politici intenționează să obțină succese reale în procesul de implementare a demersului lor electoral, atunci mobilizarea unui suport social menit să legitimizeze acest efort devine indispensabilă. Pentru aceasta, este nevoie de regîndirea și reclădirea relației dintre politicieni și cetățeni, deoarece fără consimțămîntul public vom asista, cu certitudine, la un faliment inevitabil al politicii anticorupție.

Concluzii: *Neîncrederea cetățenilor în instituțiile politice este o consecință directă a decepției generale privind abilitatea întregii clase politice de a se autosesiza în raport cu fenomenul corupției în termeni reali, nu doar declarativi. Ceea ce se întîmplă astăzi în RM dezvăluie, mai degrabă, complicitatea politicianilor în sabotarea luptei cu corupția, decît angajarea efectivă în combaterea eficientă a acestui fenomen omniprezent și omnipotent în toate domeniile de activitate socială.*

Capitolul 3.

CORESPUNDEREA PROMISIUNILOR ELECTORALE CU PERCEPȚIILE ASUPRA CORUPȚIEI

Indicele de Percepere a Corupției calculat anual de *Transparency International* (TI) indică asupra faptului că populația țării și comunitatea internațională percep Republica Moldova ca fiind o țară în care corupția este foarte răspîndită. În ultimii 12 ani, valoarea acestui indice al Republicii Moldova, pe o scară de la 0 la 10, în care valorile mai mici indică asupra unei mai mari răspîndiri a corupției, a înregistrat nivele cuprinse între 2,1 și 3,3, în anul 2010 fiind estimat cu 2,9 puncte.

Potrivit ultimelor date ale Barometrul Opiniei Publice (BOP)⁴⁰ 26,9% din populația Republicii Moldova este îngrijorată de fenomenul corupției din Republica Moldova, pe cînd grupul celor mulțumiți de felul în care conducerea țării întreprinde măsuri de combatere a fenomenului este reprezentat de 8,95% din populație.

⁴⁰ Barometrul opiniei publice (BOP) este un program de cercetare a opiniei publice realizat bianual de Institutul pentru Politici Publice (IPP), începînd cu anul 1998. Tematica cercetărilor include teme de interes major pentru populație, inclusiv percepția corupției; www.ipp.md.

Analiza componentelor anticorupție din platformele și mesajele electorale, prezentată în Capitolul 2 al prezentului Studiu, arată că 69% din concurenții electorali au abordat această problemă, maniera de abordare, însă, fiind foarte diversă: de la una complexă (probleme-cheie care generează corupția, domenii și instituții afectate de corupție, măsuri de prevenire și combatere etc.), pînă la cea mai formală (fenomenului corupției există și urmează a fi combătut).

Este salutar faptul, că majoritatea concurenților electorali s-au îngrijit ca platformele/mesajele electorale să includă componente anticorupție, totuși, este important să analizăm gradul de realism al intențiilor electorale și în ce măsură aceste componente sînt conectate cu percepțiile asupra corupției la nivel național, precum și la constatările și recomandările formulate de către instituțiile internaționale. Prezenta secțiune a studiului se referă la analiza comparată dintre promisiunile electorale conținute în platformele partidelor politice și percepțiile asupra corupției în Republica Moldova, desprinse din următoarele surse:

- Raportul de cercetare sociologică „Evoluția percepției fenomenului corupției în Republica Moldova 2005-2009”;
- Barometrul Global al Corupției (BGC), elaborat de Transparency International;
- Recomandările GRECO;
- Recomandările UE pentru Republica Moldova privitor la acțiunile anticorupție.

3. 1. Domenii percepute de populație ca fiind cele mai corupte și domenii în care populația recunoaște că oferă cel mai des remunerări ilicite⁴¹

Percepția fenomenului corupției în Republica Moldova și evoluția acestuia a fost măsurată în cadrul unor sondaje de opinii tematice, realizate de Institutul de Marketing și Sondaje IMAS-INC Chișinău⁴².

În cadrul acestor sondaje de opinii, respondenții au fost invitați să răspundă la întrebarea „**care este nivelul de răspîndire a corupției?**”. Sinteza răspunsurilor la această întrebare a conturat următorul „top 10” al domeniilor percepute de populație ca fiind cele mai corupte:

- Poliția 44%
- Vama 40%
- Justiția 32%
- Medicina 30%
- Parlamentul 29%
- Guvernul 27%
- Președinția 27%
- Educația 22%
- Partidele politice 22%

Clasamentul reprodus mai sus, însă, suportă anumite modificări, atunci cînd respondenții au fost invitați să răspundă la întrebările legate de presiunea exercitată de diferite grupuri profesionale în obținerea de plăți suplimentare (% raportate la cei care au avut contacte cu grupa respectivă). Sinteza răspunsurilor a reflectat următorul „clasament”:

- Vama 45%
- Poliția 44%
- Educația 40%

⁴¹ Barometrul Global al Corupției este realizat anual de către Transparency International, respondenții fiind invitați să răspundă, inclusiv, la întrebarea dacă au oferit remunerări ilicite în ultimele 12 luni și în ce domenii au fost oferite aceste plăți

⁴² Raport de cercetare „Evoluția percepției fenomenului corupției în Republica Moldova 2005-2009”, realizat în cadrul Proiectului Comun al Comisiei Europene și Consiliului Europei MOLICO, co-finanțat de Comisia Europeană, Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare și Consiliul Europei, Chișinău, iulie 2009

Concurentul electoral	Poliția	Vama	Medicina	Ministerele	Parlament	Justiția	Educația	Partidele politice	Cadastru	populației Documentarea	Fiscul
16. Gabriel Stati											
17. Partidul Popular Republican											
18. Mișcarea social-politică „Ravnopravie”											
19. Partidul Social-Democrat											
20. Victor Stepaniuc											
21. Mișcarea Social-Politică a Romilor din R. Moldova											
22. Evgheni Nazarenco											
23. Gheorghe Rusu											
24. Partidul Muncii											
25. Maia Laguta											
26. Partidul Ecologist „Alianța Verde” din Moldova											
27. Țîmbalist Tatiana											
28. Romeo Cereteu											
29. Afanasie Bîrladeanu											
30. Oleg Bolotnicov											
31. Oleg Cazac											
32. Vitalie Țaulean											
33. Burghilă-Leonte Elena											
34. Valentina Cușnir											
35. Alexandru Demian											
36. Sergiu Iachim											
37. Natalia Axenova											
38. Vasile Lupașcu											
39. Sergiu Banari											

Din sinteza informației inserate în tabelul de mai sus pot fi desprinse următoarele constatări:

- doar **2 concurenți electorali** s-au referit în programele/mesajele/sloganele electorale la problema corupției în **vamă** (tezele/intențiile electorale la subiectul în cauză ale acestor 2 concurenți electorali fiind identice);
- deși **poliția** este privită în sondaje ca un domeniu în care percepțiile și presiunea corupției au conotații alarmante, doar **5 din concurenții electorali** și-au exprimat intenția de reformare a MAI (poliția);
- domeniul **medicinii**, care la fel este lider în sondajele privind percepția și presiunea corupției, a fost vizat doar în platforma a **1 concurent electoral** (candidat independent în alegerile din noiembrie 2010, ex-director al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină);
- corupția în mediul **administrației publice** (funcționari, ministere, combaterea birocratismului excesiv) a fost vizată în platformele/mesajele electorale a **10 concurenți electorali**;
- prevenirea și combaterea **corupției din Parlament** a fost vizată de **5 concurenți electorali**;
- cel mai „popular” segment pentru mesajele anticorupție a concurenților este justiția, 13 din concurenții electorali făcând referințe la necesitatea unor acțiuni concrete anticorupție în acest domeniu;
- **4 concurenți electorali** (1 partid extraparlamentar și 3 candidați independenți) au abordat problema corupției în mediul **partidelor politice**;
- **1 concurent electoral** se referă la problemele de coruptibilitate din mediul organelor fiscale;

- 3 domenii, identificate cel mai frecvent în sondaje ca domenii vulnerabile la corupție: **educația, cadastrul și documentarea populației nu au fost vizate** de nici un concurent electoral.

Concluzii: În lumina constatărilor de mai sus, așa și nu este clar, care ar fi „pietrele de temelie”, pe care partidele își edifică componentele/mesajele anticorupție în campaniile electorale. Chiar dacă justiția, domeniul „preferat” al politicienilor, este percepută de către populația țării ca un domeniu în care presiunea corupției este destul de mare, totuși acest domeniu nu provoacă cele mai mari îngrijorări în campaniile electorale. Este regretabilă evitarea/ignorarea cu desăvîrșire a domeniilor educației și sănătății în componentele anticorupție din platformele/mesajele electorale și abordarea superficială a problemelor sistemice din mediul poliției, organelor vamale, domenii percepute ca fiind cele mai corupte.

Nici un concurent electoral nu a invocat în platformele/mesajele electorale că ar fi studiat datele sondajelor despre percepțiile asupra corupției, fapt care le-ar fi permis să formuleze un mesaj bine focusat și conectat la realitățile din Republica Moldova.

3.2. Recomandările Grupului de State a Consiliului Europei contra Corupției (GRECO)

Grupul de State contra Corupției (GRECO) a fost creat în 1999 de Consiliul Europei pentru a veghea respectarea de către statele membre a normelor anticorupție ale organizației. Potrivit Statutului, GRECO are ca scop ameliorarea capacității membrilor săi de a lupta contra corupției, urmărind implementarea angajamentelor pe care și le-au asumat în acest domeniu, pe calea procesului dinamic de evaluare și de constrângere mutuală⁴³.

Pînă în prezent, Moldova a fost supusă evaluării GRECO în cadrul a două cicluri: primul în 2003 și al doilea în 2006, rapoartele de evaluare fiind adoptate la 17 octombrie 2003⁴⁴ și 13 octombrie 2006⁴⁵, respectiv. Moldova a depus rapoartele sale de situație referitoare la ambele rapoarte de evaluare, GRECO adoptînd rapoarte de conformitate ale Republicii Moldova, în care s-a referit la implementarea recomandărilor formulate în cadrul evaluărilor⁴⁶. În temeiul celor două cicluri de evaluare a Republicii Moldova, GRECO a formulat 29 de recomandări. Potrivit Suplimentului la Raportul de conformitate, adoptat recent de GRECO⁴⁷, din cele 15 recomandări formulate anterior în cadrul ciclului doi de evaluare, 5 au rămas la statutul de „puse în aplicare parțial” și se referă la următoarele:

- **Recomandarea iii:** „GRECO a recomandat de a supraveghea ca legislația relativă la mijloacele speciale de anchetă să fie pusă în conformitate cu dispozițiile Convenției penale de corupție (STE nr.183);
- **Recomandarea ix:** GRECO a recomandat adoptarea unei legislații corespunzătoare în ceea ce privește conflictele de interes, inclusiv privind trecerea agenților publici în sectorul privat și de a implementa un sistem eficient de control al declarațiilor de patrimoniu și interese pentru agenții publici.
- **Recomandarea x:** GRECO a recomandat de a introduce reguli clare ce ar favoriza semnarea de către orice agent public a cazurilor de corupție și de a stabili o protecție

⁴³ Statutul grupului de state contra corupției (GRECO) din 05.05.98, art.1. Moldova a aderat la GRECO prin Legea nr. 297-XV din 22.06.2001.

⁴⁴ Raportul de evaluare a Moldovei în cadrul primului ciclu de evaluare, adoptat de GRECO la cea de a 15-ea reuniune plenară (Strasbourg, 13-17 octombrie 2003).

⁴⁵ Raportul de evaluare a Moldovei în cadrul ciclului doi de evaluare, adoptat de GRECO la cea de a 30-a reuniune plenară (Strasbourg, 9-13 octombrie 2006).

⁴⁶ GRECO a adoptat următoarele rapoarte de conformitate ale Republicii Moldova: referitor la primul ciclu de evaluare – în decembrie 2005 și februarie 2008, iar referitor la al doilea ciclu de evaluare – în decembrie 2008 și în octombrie 2010.

⁴⁷ Anexa la Raportul de conformitate a Republicii Moldova, adoptat de GRECO la cea de a 48-a reuniune plenară (Strasbourg, 27 septembrie – 1 octombrie 2010).

corespunzătoare denunțătorilor („persoanelor ce dau alarma”) și de a reexamina modul de investigare a semnalelor de corupție din cadrul administrației publice, cu scopul de a asigura aplicarea rapidă a procedurilor corespunzătoare.

- **Recomandarea xii:** „GRECO a recomandat de a prevedea conform Convenției penale despre corupție răspunderea penală a persoanelor juridice pentru corupție activă și trafic de influență; de a clarifica aplicarea răspunderii penale a persoanelor juridice pentru spălare de bani; de a prevedea mai multe sesiuni de pregătire profesională a magistraților privind noțiunea de responsabilitate penală a persoanelor juridice cu scopul de a asigura aplicarea sa în practică; de a prevedea sancțiuni efective, proporționale și descurajatoare; și de a prevedea cât mai curând posibil introducerea unui cazier juridic pentru persoanele juridice condamnate”;

- **Recomandarea xiii:** „GRECO a recomandat de a incrimina manipulările contabile legate de fapte de corupție, după cum este prevăzut în art. 14 din Convenția penală de corupție, de a prevedea sancțiuni eficiente, proporționale și descurajatoare, cât și de a consolida formarea magistraților în acest domeniu”

În Tabelul 2 de mai jos este prezentată informația privitor la problemele generice specificate în recomandările GRECO în raport cu mesajele anticorupție ale concurenților electorali.

Tabel 2. Promisiuni electorale prin prisma recomandărilor GRECO

Concurentul electoral	Ajustarea legislației la Convenția penală privind corupția	Declarațiile de venituri și de interese	Semnarea cazurilor de corupție	Răspunderea penală a persoanelor juridice	Infrațiunile contabile
1. Partidul Național Liberal					
2. Partidul Democrat					
3. Partidul Liberal					
4. Partidul „Moldova Unită”					
5. Partidul Popular Creștin Democrat					
6. Partidul „Mișcarea Acțiunea Europeană”					
7. Partidul „Patrioții Moldovei”					
8. Partidul „Pentru Neam și Țară”					
9. Partidul Republican din Moldova					
10. Alianța „Moldova Noastră”					
11. Partidul Umanist din Moldova					
12. Partidul Comuniștilor					
13. Partidul Liberal Democrat din Moldova					
14. Valeriu Pleșca					
15. Partidul Conservator					
16. Gabriel Stati					
17. Partidul Popular Republican					
18. Mișcarea social-politică „Ravnopravie”					
19. Partidul Social-Democrat					
20. Victor Stepaniuc					
21. Mișcarea Social-Politică a Romilor din R. Moldova					
22. Evgheni Nazarenco					
23. Gheorghe Rusu					
24. Partidul Muncii					

Concurentul electoral	Ajustarea legislației la Convenția penală privind corupția	Declarațiile de venituri și de interese	Semnalarca cazurilor de corupție	Răspunderea penală a persoanelor juridice	Infrațiunile contabile
25. Maia Laguta					
26. Partidul Ecologist „Alianța Verde” din Moldova					
27. Țîmbalist Tatiana					
28. Romeo Cereteu					
29. Afanasie Bîrladeanu					
30. Oleg Bolotnicov					
31. Oleg Cazac					
32. Vitalie Țaulean					
33. Burghilă-Leonte Elena					
34. Valentina Cușnir					
35. Alexandru Demian					
36. Sergiu Iachim					
37. Natalia Axenova					
38. Vasile Lupașcu					
39. Sergiu Banari					

Concluzii: Analiza informațiilor din tabelul de mai sus demonstrează, în mod evident, faptul că 3 din cele 5 recomandări ale GRECO, calificate ca fiind „parțial aplicate”, nu sînt deloc abordate de către concurenții electorali. Totodată, această contrapunere a informațiilor ne arată, că la articularea mesajelor anticorupție, doar 8 concurenți electorali au reușit să le „racordeze” într-o anumită măsură recomandărilor GRECO. Prin urmare, persistă aceiași incertitudine privitor la „sursele de inspirație” a concurenților electorali, atunci cînd își construiesc mesajele anticorupție: chiar dacă „uită” să analizeze sondajele privind percepția și îngrijorările populației față de fenomenul corupției în Republica Moldova, ar fi rațional ca programele și mesajele pe dimensiunea anticorupțională să fie compatibile, cel puțin, cu recomandările instituțiilor internaționale, care monitorizează în permanență eforturile autorităților naționale depuse pentru prevenirea și combaterea corupției.

3.3. Recomandările Comisiei Europene pentru Republica Moldova în domeniul anticorupție

La 22 februarie 2005, a fost semnat Planul de Acțiuni Uniunea Europeană - Republica Moldova (PAUERM), lansat în cadrul Strategiei Politicii Europene de Vecinătate. În temeiul acestui document, Republica Moldova și-a asumat îndeplinirea unui șir de criterii și priorități, a căror realizare ar aduce țara noastră mai aproape de UE. Secțiunea PAUERM „Democrația și supremația legii” include trei obiective foarte importante pentru țara noastră, unul din acestea fiind „Asigurarea eficienței luptei împotriva corupției”.

Potrivit Rapoartelor Comisiei Europene⁴⁸ au fost înregistrate progrese ale Republicii Moldova în realizarea PAUERM, dar au fost semnalate și un șir de probleme legate de eficiența combaterii corupției, privitor la aspectele ce țin de:

⁴⁸ ENP Progress Report, Moldova, (COM[2006] 726 final), Bruxelles, 4 December 2006, SEC(2006) 1506/2; Raportul Comisiei Europene privind implementarea Politicii Europene de Vecinătate în anul 2007, Bruxelles, 3 aprilie 2008, COM (2008) 399; ENP Progress Report, Moldova, (COM (2010)207), Bruxelles, 12/05/2010, SEC (2010) 523

- implementarea Strategiei naționale anticorupție și a Planului de acțiuni;
- asigurarea funcționării independente și eficiente a CCCEC, liber de influențe politice și în conformitate cu scopul original de combatere a corupției;
- intensificarea în continuare a cooperării cu societatea civilă;
- lipsa oricărui progres în vederea promovării proiectului de lege privind corupția alegătorilor;
- lipsa aplicării eficiente a cadrului legislativ anticorupție.

Tabel 3. Promisiuni electorale prin prisma recomandărilor Comisiei Europene

Concurentul electoral	Strategia națională anticorupție	Funcționarea CCCEC independentă a	Cooperarea cu societatea civilă	Coruperea alegătorilor	Aplicarea ineficientă a legilor anticorupție
1. Partidul Național Liberal					
2. Partidul Democrat					
3. Partidul Liberal					
4. Partidul „Moldova Unită”					
5. Partidul Popular Creștin Democrat					
6. Partidul „Mișcarea Acțiunea Europeană”					
7. Partidul „Patrioții Moldovei”					
8. Partidul „Pentru Neam și Țară”					
9. Partidul Republican din Moldova					
10. Alianța „Moldova Noastră”					
11. Partidul Umanist din Moldova					
12. Partidul Comuniștilor					
13. Partidul Liberal Democrat din Moldova					
14. Valeriu Pleșca					
15. Partidul Conservator					
16. Gabriel Stati					
17. Partidul Popular Republican					
18. Mișcarea social-politică „Ravnopravie”					
19. Partidul Social-Democrat					
20. Victor Stepaniuc					
21. Mișcarea Social-Politică a Romilor din R. Moldova					
22. Evgheni Nazarenco					
23. Gheorghe Rusu					
24. Partidul Muncii					
25. Maia Laguta					
26. Partidul Ecologist „Alianța Verde” din Moldova					
27. Țîmbalist Tatiana					
28. Romeo Cereteu					
29. Afanasie Bîrladeanu					
30. Oleg Bolotnicov					
31. Oleg Cazac					
32. Vitalie Țaulean					
33. Burghilă-Leonte Elena					
34. Valentina Cușnir					
35. Alexandru Demian					
36. Sergiu Iachim					
37. Natalia Axenova					
38. Vasile Lupașcu					
39. Sergiu Banari					

Notă: Secțiunile din tabel nehașurate, dar marcate cu X indică asupra unor abordări a concurenților electorali diametral opuse recomandărilor Comisiei Europene.

În rezultatul evaluării mesajelor anticorupție ale concurenților electorali prin prisma recomandărilor Comisiei Europene, s-a reliefat o situație inedită, când unii concurenți electorali par să nu fie informați despre poziția instituțiilor europene pe anumite segmente. Astfel, deși Comisia Europeană recomandă Republicii Moldova „să asigure funcționarea independentă și eficientă a CCCEC, liber de influențe politice și în conformitate cu scopul original de combatere a corupției”, 3 concurenți electorali insistă asupra necesității „lichidării” acestei instituții.

În același timp, trebuie apreciată abordarea „strategică” a problemelor prevenirii și combaterii corupției de către 2 concurenți electorali, fiind astfel în consonanță cu recomandările Comisiei Europene și conștientizarea de către 12 concurenți electorali a necesității aplicării eficiente a cadrului legislativ anticorupție.

O recomandare importantă a Comisiei Europene s-a referit la promovarea unui proiect de lege privind „coruperea alegătorilor”. Un asemenea mesaj nu a fost regăsit în niciuna din platformele electorale a concurenților.

Concluzii:

- *componentele din mesajele și platformele electorale nu sînt conectate la necesitățile reale ale populației din Republica Moldova, reieșind din rezultatele sondajelor naționale și a indicatorilor internaționali;*
- *recomandările organizațiilor internaționale, la fel, nu sînt luate în calcul, atunci cînd se elaborează componentele anticorupție pentru campaniile electorale;*
- *combaterea corupției pare a fi privită de către potențialii guvernanți mai mult ca o formalitate, decît ca o necesitate;*
- *abordările simpliste și formaliste ale fenomenului corupției sînt de natură să prejudicieze chiar imaginea statului pe plan regional, precum și internațional, atît timp cît recomandările instituțiilor nu sînt invocate de o manieră decisivă de către concurenții electorali – viitori guvernanți.*

Capitolul 4.

FEZABILITATEA PROMISIUNILOR ELECTORALE ANTICORUPȚIE

Peste jumătate din concurenții electorali promovează mesaje cu tentă anticorupție. Studiul și-a propus să facă o analiză a promisiunilor anticorupție, lansate în campania electorală din noiembrie 2010 și din punctul de vedere al fezabilității, pentru a înțelege gradul de realism cu care concurenții abordează problema corupției în Republica Moldova. Aprecierea a fost dificilă, deoarece textele concrete din platformele electorale, mesaje, slogane și dezbateri publice tematice sînt, în marea lor parte, vagi, generalizate și declarative.

În mai multe cazuri, problema corupției este descrisă așa cum este percepută de concurentul electoral, formulînd mai degrabă cauzele și consecințele corupției, dar nu și soluțiile pentru anihilarea ei. O altă categorie interesantă, este cea a concurenților electorali care spun că ei știu cum să combată eficient corupția, dar evită să dezvăluie „secretul”, sau a celor care susțin că au propus măsuri foarte clare de rezolvare a problemei corupției, însă nu este clar cînd, unde și cui le-au făcut, iar platforma lor electorală nu le elucidează. Se atestă cazuri de plagiat al componentelor anticorupție din platformele diferitor concurenți electorali, ceea ce vorbește despre neseriozitatea intențiilor plagiatorilor de a combate corupția.

Este curios faptul, că unele partide cu șanse mai mari de a accede în Parlament nu au mesaje anticorupție sau expun puține metode de luptă împotriva corupției. În aceeași situație se află și concurenții electorali cu șanse minime de a accede în Parlament. Astfel, partidele „mari” evită să facă promisiuni anticorupție dure, iar concurenții electorali care mai degrabă nu vor trece pragul electoral, fiind probabil conștienți de aceasta, nu se mai complică să promită ceva. Cei care par să fie activ interesați de problema corupției sînt concurenții cu șanse reduse, dar nu neglijabile, de a cîștiga alegerile.

Condițiile de realizare a măsurilor de contracarare a corupției propuse de concurenții electorali sînt, de cele mai multe ori: voința politică, realizarea consensului dintre partide și resurse financiare. Or, tocmai aceste condiții adesea lipsesc în Republica Moldova. În privința realizării consensului politic, pot fi prognozate unele dificultăți, reieșind din viziunile foarte diferite ale concurenților electorali asupra corupției și metodelor diferite de soluționare a ei, chiar din aspecte ideologice și doctrinare. Din aceste motive, concurenții electorali, ale căror metode presupun realizarea unui consens cert – cum ar fi în cazul în care va fi nevoie de modificarea Constituției – ar putea fi conștienți încă din timpul campaniei electorale, că acesta va fi dificil sau chiar imposibil de atins. Alta e că, ulterior, lipsa consensului poate fi utilizată ca scuză pentru eșecul metodelor propuse în campanie.

Majoritatea măsurilor propuse sînt de ordin legislativ, fapt explicabil, din moment ce sînt inerente calității de deputat pe care doresc să o capete concurenții electorali. Mai puține sînt metodele de ordin administrativ sau instituțional. Totuși, există și concurenți, ale căror metode sînt exclusiv de ordin instituțional (reformarea, optimizarea sau lichidarea unor instituții), însă aceștia nu sînt concurenți care, potrivit sondajelor, au șanse mari de a cîștiga alegerile. Este curioasă situația unor concurenți electorali care, neavînd chiar o platformă electorală publicată, promit că, în Parlament, vor promova legi foarte precise: este puțin probabil că aceștia au capacitățile și calificările necesare pentru elaborarea unor acte legislative eficiente, dacă nu au demonstrat abilități de întocmire a unor platforme scrise.

După cum s-a menționat și în Capitolul 3 al Studiului, corupția în domeniul justiției, procuraturii și organelor de drept pare a fi de interes major pentru mai mulți concurenți electorali. Acest subiect este și unul cu abordările cele mai controversate, iar metodele propuse acoperă cel mai larg spectru posibil: de la măsuri „blînde”, cum ar fi sporirea salarizării, consolidarea capacităților, asigurarea financiară și materială a instituțiilor respective, - pînă la lichidarea instituțiilor, reformarea radicală, pedepsirea aspră a persoanelor concrete și înlocuirea lor cu altele (inclusiv de peste hotare).

Mai multe partide menționează asemenea soluții cum ar fi: sporirea salariilor în sectorul bugetar, înăsprirea pedepselor pentru acte de corupție. În privința salarizării în sectorul bugetar, chiar dacă cei care fac asemenea promisiuni vor accede în Parlament, este discutabilă fezabilitatea măsurii, cel puțin în viitorul apropiat, avînd în vedere austeritatea bugetară cronică a statului, precum și angajamentele asumate de Guvern față de organisme financiare internaționale. În cazul metodelor de înăsprire a pedepselor pentru acte de corupție, se atestă propuneri care dau dovadă de ignoranță juridică (cum ar fi introducerea răspunderii penale pentru anumite categorii de funcționari pentru care asemenea răspundere există) sau de un radicalism extrem (introducerea pedepsei capitale în legislația penală, inclusiv pentru acte de corupție).

Concluzie: Chiar dacă percep campania electorală ca pe o competiție ori ca pe o ocupație care le poate aduce profit politic, nu toți concurenții implicați se dedică aspectului de pregătire temeinică prealabilă, de elaborare a ceea ce în afaceri se numește „studiu de fezabilitate” și „business-plan”. Aceasta înseamnă fie că respectivii concurenți nu au capacitățile necesare pentru abordarea și soluționarea problemelor, fie că utilizează mesajele anticorupție în scop pur propagandistic și chiar de manipulare a

opinii publice, existând probabilitatea că ulterior se vor prevala de scuza că cele promise nu s-au realizat din lipsa voinței colegilor de guvernare sau a resurselor.

Capitolul 5. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

1. Experiențe anterioare: promisiuni electorale versus programe de guvernare

Concluzii:

- în campania electorală, mai ales a partidelor de opoziție, promisiunile anticorupție sînt menite în primul rînd să atragă electoratul, dar nu să stimuleze soluții calificate, realizabile în practică;
- la o anumită etapă, abordările anticorupție din mesajele/platformele electorale au fost foarte generale și vagi, la nivel declarativ și propagandistic;
- abordarea generalistă la nivelul mesajelor electorale determină și abordări superficiale în programele de guvernare, măsurile incluse nefiind estimate și prelucrate prealabil, ceea ce reduce din impactul lor ulterior;
- neasigurarea majorității parlamentare stabile, schimbările Guvernului, conflictele politice nu permit implementarea componentelor anticorupție ale programelor de guvernare, responsabilitatea politică este difuză și credibilitatea publică se reduce;
- în condițiile unei majorități parlamentare puternice și stabile pot fi adoptate lesne actele legislative și normative anticorupție, dar realizarea acestora este o problemă care reduce categoric efectul eforturilor depuse și contribuie suplimentar la sporirea neîncrederii (apreciere de genul „dacă a avut toată puterea și tot nu a făcut nimic, apoi...”);
- nici una din componentele Parlamentului de pînă acum nu a revizuit normele constituționale care sînt invocate periodic că ar fi o piedică în calea corupției (imunitatea, prezumția dobîndirii licite a averii);
- chiar dacă era asigurată o majoritate absolută în Parlament, nu s-a procedat la revizuirea normelor constituționale sub aspect al facilitării activității anticorupție (anularea imunității, facilitarea confiscării averilor dubioase);
- după ce se acumulează o anumită experiență de activitate politico-administrativă, abordările concurenților electorali devin mai pragmatice și mai eficiente, se elaborează documente complexe, de planificare și acțiune strategică;
- stabilitatea parlamentară a contribuit esențial la revizuirea cadrului legislativ-normativ anticorupție, însă mecanisme eficiente de implementare și o atitudine politică fermă de stîrpire a fenomenului nu au fost puse în aplicare;
- în activitatea anticorupție, majoritatea de guvernare manifestă adesea tendințe de protecție internă, de conservare a unor stări de fapt, atît timp cît ele sînt controlate și de pe urma cărora se poate profita;
- partidele care se află mai mult timp la guvernare sînt mai atente în formularea și promovarea mesajelor anticorupție, deoarece formulările prea critice sau populiste pot lovi în propria imagine și ar afecta scorul electoral.
- partidele care au capacități și propun măsuri ample anticorupție reușesc și scoruri electorale mai bune, dar și să promoveze aceste măsuri în Programul de guvernare, într-o măsură apreciabilă. Însă cooperarea insuficientă între puterea politică și cea judecătorească reduce considerabil randamentul eforturilor anticorupție.

Recomandări:

- Pentru a fi eficiente, mesajele și programele electorale anticorupție trebuie să fie formulate la nivel **general** - prin expunerea fermă a dorinței combaterii fenomenului, iar la nivel **concretizat** – prin măsuri evaluate, cercetate și discutate prealabil, care pot fi detaliate în programele de guvernare și a căror realizare poate fi ulterior constatată real.
- Includerea măsurilor anticorupție în programe guvernamentale noi ar trebui să se realizeze numai după evaluarea implementării celor anterioare, cu stabilirea gradului de realizare și a necesităților de revizuire complexă;
- Programele guvernamentale pentru o legislatură trebuie să conțină elemente strategice, măsurile anticorupție fiind realizate în cadrul unor documente subsidiare de politici, care să poată fi evaluate separat, în care se poate interveni pe parcurs, dar care pot fi implementate și ulterior, indiferent de schimbările politice;
- Promovarea politicii de „toleranță zero” la corupție poate să se realizeze cel mai eficient dacă este demonstrată prin fapte concrete, prin persecutarea legală a făptuitorilor, mai ales dacă acești reprezintă propria formațiune (coalitie) politică. Pedepsa celor din „familie” este percepută de populație ca voință manifestată ferm și are un impact considerabil de prevenire, dar sporește și încrederea alegătorilor;
- Promovarea eficientă a reformelor și măsurilor anticorupție rezidă în capacitatea întregii majorități parlamentare, în conjugarea eforturilor la nivel legislativ, executiv și jurisdicțional, partidele politice avînd obligația să colaboreze eficient cu exponenții justiției și să-i mobilizeze în combaterea corupției.

2. Componente anticorupție din campania pentru alegeri parlamentare din 28 noiembrie 2010

Concluzii:

- Platformele electorale ale partidelor scot în evidență necesitatea unor reforme instituționale și perfectarea cadrului normativ în calitate de măsuri primordiale în combaterea corupției;
- concurenții electorali care tratează subiectul anticorupție au abordări diferite, reieșind din consistența, coerența și consecvența demersului electoral;
- se înregistrează situații paradoxale, cînd anumiți concurenți, aflați în prezent sau anterior la guvernare, invocînd problema corupției de parcă aceasta apărut abia acum și nu au cunoscut despre necesitatea combaterii ei atunci cînd au avut pîrghiile puterii;
- deși nu există diferențe de principiu privind combaterea fenomenului corupției în discursul electoral al partidelor membre ale actualei majorități parlamentare (AIE), fiecare dintre ele promovează un mesaj nuanțat sub anumite aspecte;
- partidele extraparlamentare se poziționează în opoziție clară acuzînd și actuala, și fosta majoritate parlamentară, pentru instituirea și menținerea/conservarea unei corupții sistemice. Acuzația principală, formulată în discursul electoral al partidelor extraparlamentare și candidaților independenți se rezumă la absența voinței politice și nedorința de a întreprinde acțiuni eficiente de combatere a corupției;
- există un grup de concurenți electorali care abordează reforma justiției și administrației publice în calitate de subiectele prioritare pentru prevenirea și combaterea corupției;
- concurenții care formulează mesaje de complexitate scăzută au atitudini critice și discursuri radicale, exprimate la adresa guvernărilor precedente, dar fără analize profesionale;
- cetățenii sînt mai reticenți în a face o distincție clară în baza criteriului compromiși/necompromiși, iar confruntarea permanentă a cetățeanului cu fenomenul corupției îl face și mai sceptic în raport cu capacitatea noilor pretendenți de a oferi soluții efective;

Recomandări:

- Scopul principal al oricărei formațiuni, dar și al întregii clase politice ar trebui să rezide în sporirea credibilității și probității în fața alegătorilor și societății per ansamblu;
- Este necesară regândirea și reconstruirea relației dintre politicieni și cetățeni, pentru a nu admite declinul și falimentul politicilor anticorupție.

3. Corespunderea promisiunilor electorale cu percepțiile asupra corupției*Concluzii:*

- Din analiza programelor electorale nu este clar pe ce se întemeiază partidele politice în formularea componentelor/mesajelor anticorupție în campaniile electorale. Astfel, chiar dacă justiția, este percepută ca un domeniu în care presiunea corupției este destul de mare, în campaniile electorale acest domeniu nu este abordat suficient și se pare că nu provoacă cele mai mari îngrijorări;
- în componentele anticorupție din platformele/mesajele electorale sînt evitate sau ignorate domeniile educației și sănătății, sînt abordate superficial problemele sistemice din mediul poliției, organelor vamale, domeniul percepute ca fiind cele mai corupte;
- concurenții electorali nu invocă în platformele/mesajele electorale rezultatele/datele sondajelor despre percepțiile asupra corupției, fapt care le-ar permite formularea unor mesaje bine focusate;
- concurenții electorali nu țin cont nici de recomandările/evaluările externe privind situația înregistrată în Moldova la capitolul combaterea corupției, deși declară permanent că vor coopera cu aceste instituții în toate domeniile de interes pentru țară;
- abordările simpliste și formaliste ale fenomenului corupției reduc încrederea în partide la nivel național, dar sînt de natură să prejudicieze chiar imaginea statului pe plan regional și internațional, din cauza neglijării recomandărilor externe.

Recomandări:

- Chiar dacă campaniile electorale nu sînt prielnice pentru dezbateri și abordări profesionale, cu referire la domeniul anticorupție aceste mecanisme nu trebuie să fie neglijate;
- Componentele anticorupție din platformele electorale ar trebui să țină cont de răspîndirea și impactul fenomenului în anumite domenii, să abordeze în primul rînd așa numita „corupție” socială, care este cel mai mult percepută de cetățeni;
- Asistența externă este foarte importantă atît din punct de vedere al utilității reformelor promovate pe intern, cît și al credibilității externe a statului. Din această cauză, bunele practici și recomandări anticorupție ar trebui preluate de concurenții electorali, dacă aceștia chiar vor să își asume responsabilitatea guvernării.

4. Fezabilitatea promisiunilor electorale anticorupție*Concluzii:*

- Nu toți concurenții electorali se dedică pregătirii temeinice atunci cînd formulează mesaje ori propuneri anticorupție, situație generată fie de lipsa capacităților, fie de intenția utilizării temei combaterii corupției în scopuri propagandistice, de manipulare a opiniei publice.

Recomandări:

- Pentru situații cînd abordările în campanie denotă diletantism ori au amprenta propagandei și a manipulării, recomandările ar viza în primul rînd alegătorii – să nu se

lase influențați fără temeii. Și partidele politice ar putea fi mai active, dezavuînd adevăratele scopuri și metode ale propagandiștilor sau demonstrînd calitatea slabă a unor formulări cu tentă anticorupțională.

ANEXĂ:

Abordarea corupției de către concurenții electorali în campania electorală din 28 noiembrie 2010 în platforme, spoturi, slogane și dezbateri publice

1. Partidul Național Liberal

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	PNL va implementa Codul de conduita al funcționarului public, ce va exclude corupția, inculcarea libertăților și a drepturilor omului, discriminarea acestuia; PNL va promova profesioniști cu voință, care îi vor deferi justiției pe cei ce au admis delapidări din avutul statului; PNL va corela salariul mediu al bugetarilor cu salariul mediu pe economie, creând condiții în care funcționarii vor renunța la plăți suplimentare oferite de cetățeni.
Mesaj anticorupție în spoturile electorale*	Nu dispune
Slogan electoral	PNL propune Unirea cu România! PNL face majoritatea. Și redă Demnitatea. PNL face Unirea!

2. Partidul Democrat

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	<p>Corupția este principala piedică în calea bunăstării. Corupția anulează egalitatea de șanse, oportunitățile de dezvoltare și demnitatea. Ea este o problemă sistemică ce blochează evoluția societății în ansamblu. Caracatița corupției distruge statul Republica Moldova. Este nevoie de un Consens Național de Luptă Împotriva Corupției. Lupta împotriva corupției nu se duce de unul singur. Ea trebuie să fie asumată de șeful statului, de legislativ și executiv și dusă de comun cu societatea civilă și de actorii politici care doresc în mod sincer să distrugă acest „cancer” care macină societatea. Experiența altor țări demonstrează faptul că fenomenul corupției nu poate fi combătut doar prin metode represive, altfel spus „cu pistolul în mână». În acest sens PDM crede că miza în dezrădăcinarea corupției nu trebuie pusă doar pe CCCEC. Cele mai eficiente sunt eforturile prin care se schimbă mentalitatea întregii societăți în raport cu acest fenomen vicios. Mita nu trebuie să mai fie un mijloc acceptabil de soluționare a problemelor. Numai atunci când noi toți vom considera că să dai mită nu este acceptabil, că problemele cu care ne confruntăm pot fi soluționate și altfel decât prin mituirea celor de care depinde soluționarea lor, numai atunci vom înregistra succese palpabile în eliminarea acestui flagel social.</p> <p>Lupta împotriva corupției este o condiție necesară, dar insuficientă pentru eradicarea acestui fenomen. Prevenirea corupției în toate domeniile vieții sociale constituie cel mai eficient instrument de diminuare a acestui flagel negativ.</p> <p>Astfel, în domeniul economiei vor fi promovate acte normative care să excludă reglementările paralele, inaplicabile și desuete; implementarea efectivă a instrumentului de evaluare preliminară a impactului reglementărilor care au incidență asupra activității de întreprinzător, dar și asupra tuturor domeniilor importante. Instituirea</p>
---	--

* Notă: această rubrică conține mesajul anticorupție promovat de concurenții electorali în cadrul expunerii platformei electorale la Radio Moldova și spoturile publicitare.

	<p>și activitatea eficientă a „ghișeelor unice” în cadrul autorităților publice va elimina numeroasele bariere birocratice în activitatea agenților economici.</p> <p>Cât privește procesul legislativ, transmiterea în direct a ședințelor parlamentare (TV, radio sau Internet) și instituirea votului electronic al deputaților va contribui la transparentizarea activității Parlamentului, iar cooperarea cu societatea civilă constituie o condiție esențială pentru creșterea calității legilor.</p> <p>Un cadru legislativ anticorupție coerent este unul din cele mai importante instrumente de combatere a corupției de către organele de urmărire penală. Din acest motiv va fi exclusă practica promovării „fragmentare” a proiectelor de legi anticorupție. Va fi revăzut cadrul legislativ cu privire la declararea veniturilor și conflictul de interese în scopul implementării eficiente acestor legi. Totodată, la nivel instituțional se va acționa în sensul asigurării și garantării independenței funcționale a organelor de urmărire penală; delimitării competențelor CCCEC și MAI în efectuarea urmăririi penale. Rolul și funcțiile procuraturii vor fi transformate astfel încât aceasta să devină o instituție bazată pe respectarea supremației legii și a standardelor Consiliului European.</p> <p>Activitatea de prevenire a corupției în domeniul justiției se va concentra în special asupra: creării condițiilor necesare în vederea asigurării transparenței înfăptuirii actului justiției; asigurării unui acces veritabil al publicului la textul hotărârilor judecătorești. Având în vedere că unul din elementele cheie ale prevenirii corupției în sistemul judiciar este asigurarea independenței justiției, astfel încât cea de a treia putere în stat să fie capabilă să se auto-epureze de elementele corupte, consolidarea capacităților Consiliului Superior al Magistraturii; eficientizarea activității inspecției judiciare; revizuirea modalității de formare a bugetului instanțelor judecătorești va constitui o preocupare permanentă pentru Partidul Democrat din Moldova și membrii săi.</p>
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	O țară fără corupție în care statul are grijă de fiecare cetățean înseamnă progres! Numai fără corupție putem vorbi despre respect!
Slogan electoral	Pentru Moldova, Pentru Tine! Bunăstare, Respect, Progres!
Dezbateri electorale (12 noiembrie 2010 Publica TV, ora 20.00) Reprezentantul PDM la dezbateri – Stella Jantuan	<p>Îmbunătățirea bunăstării cetățenilor – principala direcție de acțiune a PD în prevenirea și combaterea corupției. Combaterea eficientă a problemelor sociale este principalul instrument de prevenire a ei.</p> <p>Mărirea salariilor funcționarilor publici va avea drept efect diminuarea corupției. Corupția în RM nu are drept scop acumularea averii ci supraviețuirea omului.</p> <p>Reformă dură și drastică a CCCEC și transformarea lui în instituție de combatere a corupției în special la nivel înalt.</p> <p>Acțiunile statului și partidelor aflate la guvernare poartă și un caracter educativ. Penalizarea unui demnitar de cea mai înaltă poziție ar contribui la îmbunătățirea situației sau diminuarea corupției.</p> <p>Birocratizarea excesivă a aparatului de stat contribuie la accentuarea acestui fenomen de corupție.</p>

3. Partidul Liberal

Tematica corupției reflectată în platforma	PL va acorda o atenție deosebită politicilor de prevenire și combatere a corupției. Actualul cadru legislativ pe acest domeniu este deficitar și
--	--

electorală	<p>crează impedimente în aplicarea corespunzătoare a prevederilor legale.</p> <p>Pentru a depăși aceste deficiențe sunt necesare următoarele măsuri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • îmbunătățirea mecanismelor de implementare a legilor; • ajustarea Codului penal la prevederile convențiilor civile și penale ale Consiliului European și la cele ale Convenției ONU împotriva corupției; • înlăturarea deficiențelor Legii privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății identificate care se referă la obiectul declarării, conținutul declarației, ineficiența mecanismului de control al declarațiilor și răspunderea pentru încălcarea prevederilor legii; • înlăturarea deficiențelor Legii cu privire la conflictul de interese, care se referă la declararea intereselor personale, comisia principală de etică, răspunderea pentru încălcarea prevederilor legii petițiilor și cererilor cetățenilor, gradul de transparență a declarațiilor cu privire la interesele personale ale funcționarilor; • eliminarea deficiențelor Legii privind Codul de conduită a funcționarului public, care se referă la primirea cadourilor, conflictul de interese, răspunderea pentru încălcarea prevederilor Codului. • ridicarea eficienței funcționării aparatului administrativ, combaterea favoritismului și a corupției în rândurile funcționarilor publici;
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	<p>Cei care au furat, au jefuit averea poporului, corupția, crima organizată, economia tenebră trebuie să fie trași la răspundere. Într-un stat de drept și democratic trebuie să existe o lege pentru toți, pentru că fără lege înseamnă că nu există dreptate.</p> <p>Și dacă vă dăm parlamentul – veți scăpa de corupție și birocrație! Spune pa corupției!</p>
Slogan electoral	Alege schimbarea până la capăt! Dreptate, Libertate, Bunăstare! Spune pa corupției!

4. Partidul „Moldova Unită”

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Înăsprirea combaterii corupției prin sancțiuni administrative și penale pentru luarea de mită și abuz de putere.
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	O economie pentru toți și nu pentru clanurile de familie.
Slogan electoral	Noi vom face Ordine în Țară! La conducere – Responsabilitate, în țară –Ordine!

5. Partidul Popular Creștin Democrat

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	<p>Încetarea coruperii politice a membrilor și activiștilor altor partide. PPCD va prezenta și un proiect de lege prin care deputații, primarii și consilierii locali aleși pe liste de partid, în cazul trecerii la alt partid, își vor pierde mandatul.</p> <p>Războiul politic și guvernările corupte și incompetente de până acum duc la prăbușirea economică și la sărăcirea oamenilor.</p> <p>Țara este bântuită de conflictul milionarilor, care vor să pună stăpânire pe toată puterea în stat. Aceștia plătesc partidele politice, dau pomeni</p>
---	--

	<p>electorale și cumpără voturi pentru a-i face pe oameni slugile lor. Reformarea Procuraturii și a Ministerului de Interne, lichidarea Centrului anticorupție și a Judecătoriilor Economice - toate aceste instituții au fost folosite de către guvernările de până acum ca instrumente de presiune asupra oamenilor de afaceri și a concurenților politici, ele generează fărădelege și corupție.</p> <p>Reformarea sistemului vamal care generează contrabanda și alimentează cercurile mafioate din țară, aducând statului anual pierderi de peste 20 miliarde lei. In același timp, se impune o nouă abordare a politicii vamale, precum și a politicii de cadre in sistemul vamal.</p>
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	<p>Lichidarea CCCEC și judecătoriilor economice care au devenit instrumente de multiplicare a corupției în RM.</p> <p>Avem nevoie să eradicăm corupția din sistemul vamal unde se înregistrează anual pierderi de circa 20 mlrd. lei prin traficul de mărfuri ilegal.</p> <p>Combaterea corupției în partidele politice create de grupuri de tip mafiot care caută să controleze toată puterea în stat creează monopoluri, blochează libera concurență și frânează dezvoltarea clasei de oameni de afaceri autohtoni este o prioritate a PPCD.</p>
Slogan electoral	<p>Numai împreună vom reuși! De la confruntare la unitate și bunăstare! Ei au distrus țara, noi vrem să o construim!</p>
Dezbateri electorale (12 noiembrie 2010 Publica TV, ora 20.00) Reprezentantul PPCD la dezbateri – Iurie Roșca	<p>Guvernările precedente nu au înregistrat succese semnificative în combaterea corupției. N-au reușit să se concentreze asupra unor reforme fundamentale instituționale și politice: schimbarea statutului procuraturii și rolului acesteia, procuratura este subordonată politic și protejează pe cei care se află la guvernare indiferent cine sunt; lichidarea CCCEC ca element de combatere a corupției pentru că această instituție este autosuficientă și mai mult prigonește mediul de afaceri și estorcează mită decât combate corupția; consolidarea puterii judecătorești, inclusiv lichidarea judecătoriilor economice; fortificarea, modernizarea, demilitarizarea și eficientizarea MAI; renunțarea la verticala puterii prin consolidarea APL; combaterea criminalității transfrontaliere și a traficului ilegal de mărfuri(ex. țigări de contrabandă); separarea partidelor de finanțatorii obscuri ai acestora.</p> <p>Dacă legislativul și executivul sunt colorate politic, justiția nu trebuie să fie colorată politic, trebuie să fie independentă.</p> <p>CC deși este independentă ea doar examinează și transmite dosarul instanțelor abilitate.</p> <p>Deși au fost descoperite și descrise multe cazuri și de deputați și de jurnaliști de investigație totul este blocat la nivelul procuraturii și instanțelor de judecată, pentru că de la o sumă furată în sus ajunge pentru toată lumea și pentru procurori și pentru judecători. Prin urmare trebuie înăsprite pedepsele pentru luare și dare de mită, trebuie să consolidăm capacitatea instituțională și calitatea morală a celor care lucrează în organele de anchetă ca să putem schimba ceva în bine.</p> <p>Conform estimărilor specialiștilor din cauza contrabandei RM pierde anual între 20-30 mlrd. lei. Scandalurile de la vama (condusă de D-l Balițchi – omul de casă a lui V. Filat) nu au provocat nici măcar o admonestare a acestui demnitar. Finanțările externe care treceau până în 2009 prin ME cum e normal, la moment au trecut în competența Cancelariei de Stat administrată de Victor Bodi, care se trage din Departamentul Privatizării și Administrării Proprietății de Stat unde a</p>

	lucrat împreună cu Filat în perioada de tristă faimă a anilor '98-2000.
--	---

6. Partidul „Mișcarea Acțiunea Europeană”

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Credem că o reformă a justiției este absolut necesară. Avem pregătit un calendar cu etape concrete pentru a o realiza. Am cerut în Justiție anchetarea modului în care s-au privatizat fabricile în perioada guvernării comuniste, după ce sute de oameni au rămas fără locuri de muncă. Am propus un pachet de măsuri anticorupție care ar bloca multe din tertipurile folosite de corupți și ar oferi justiției puteri mai mari pentru pedepsirea hoților.
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Nu dispune
Slogan electoral	Mai multe fapte, mai puțină politică!

7. Partidul „Patrioții Moldovei”

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Nu abordează problema corupției în platforma electorală
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Problema corupției, iresponsabilității statului față de cetățenii din țară.
Slogan electoral	Unire moldoveni în ocrotirea valorilor național culturale!

8. Partidul „Pentru Neam și Țară”

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	<p>Tribunal Public: Organizarea unui tribunal public structurilor mafioate din Moldova - formarea unui grup, împuternicit de Parlament, Guvern, cu atragerea instituțiilor europene, format din judecători și procurori demni – un Nurenberg Mafiei!</p> <p>Pedepsirea participanților și restituirea pagubelor: Un proces participanților (judecătorilor, anchetatorilor, procurorilor) - Colectarea cazurilor, proces penal participanților, reinventarierea cazurilor pierdute la CEDO, restituirea pagubelor cetățenilor: mai bine să fugă din Moldova 20 de mafioți, decât 1 milion și jumătate de concetățeni ai noștri!</p> <p>Judecători din Europa: Aducerea judecătorilor din Germania și alte state europene în pozițiile-cheie ale justiției moldovenești - Curtea Supremă de justiție, Șefii Curților de Apel, Procurorul General: decât să plătim sute de milioane de euro anual la CEDO, mai bine le plătim lor salarii!</p> <p>Reforma judiciară: Transformarea cadrului legal, înăsprirea măsurilor antimafie - Dizolvarea instanțelor economice mafio gene, responsabilizarea judecătorilor, procurorilor și anchetatorilor pentru tendențiozitate, înăsprirea măsurilor și profilaxia pentru viitor, modificarea/ajustarea cadrului legal de prevenire a fenomenului mafiei și corupției. Demilitarizarea Procuraturii, control public asupra CCCEC: să întoarcem de la mafia înapoi Statului judecătoriile, procuratura, ministerele!</p>
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Nu putem scăpa de sărăcie dacă nu scăpăm de mafie! Concreșterea structurilor criminale cu structurile de stat din RM! Liderii partidelor care au fost la putere în RM sunt cei mai bogați oameni din RM. De unde au provenit aceste averi? Corupția stă la baza sărăciei acestei națiuni și acestui popor. În RM nu poți face business

	<p>pentru că în orice birou, în orice instituție statală când intră un cetățean în primul rând i se uită în buzunar și nu în ochi. Fără lichidarea corupției nu vom avea economie. Corupția a pătruns și este recunoscut la nivel oficial în toate structurile acestui stat, în primul rând în justiție. Nu vom avea economie și investiții dacă nu vom lichida corupția. Scopul nostru este de a veni în parlament și de atenționa toate forțele politice și de a aduce la cunoștința cetățenilor ceea ce înseamnă corupție și a o lichida.</p>
Slogan electoral	<p>Împreună cu Sergiu Mocanu și Partidul pentru Neam și Țară, împotriva mafiei! Moldova fără mafie! Avem curaj să stărpim mafia! Nu mafiei!</p>

9. Partidul Republican din Moldova

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Nu abordează problema corupției în platforma electorală
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Partid nou cu politicieni care nu s-au compromis cu mâinile curate care să guverneze pentru binele țării și nu personal!
Slogan electoral	Noi dezvoltăm Republica! Progresul Moldovei – prin participarea directă a cetățenilor la dezvoltarea țării

10. Alianța „Moldova Noastră”

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	In UE fără corupție: îmbunătățirea situației Republicii Moldova în ratingul global al corupției realizat de Transparency International, de la 2,9 în 2007 la 5,0 în 2014.
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Nu dispune
Slogan electoral	Noi ne facem datoria! Mergem înainte!
Dezbateri electorale (12 noiembrie 2010 Publica TV, ora 20.00) Reprezentantul AMN la dezbateri – Leonid Bujor	<p>Întreprinderea unor măsuri pentru asigurarea transparenței veniturilor funcționarilor publici și a familiilor lor, nu doar a soțiilor ci și copiilor. Consolidarea și asigurarea independenței politice a Curții de Conturi. Promovarea proiectului de lege privind activitățile și organizațiile de lobby, prin care se va reglementa activitatea în acest domeniu. În învățământ nu se ia mită atunci când nu se oferă. Măsură de combatere: asigurarea unui nivel de cultură politică, de cultură generală, mărirea salariilor bugetarilor și a funcționarilor publici în special, promovarea oamenilor onești, corecți, profesioniști, dornici de a munci pentru binele cetățenilor și nu doar pentru buzunarele proprii.</p>

11. Partidul Umanist din Moldova

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	<p>Combaterea reală a corupției, lichidarea schemelor mafioate, anihilarea influenței oligarhilor</p> <p>Atât guvernarea comunistă, cât și cea a AIE s-au ocupat doar cu mimarea combaterii corupției. Timp de opt ani, cât la putere s-a aflat PRCM, nimeni din cei afiliați guvernării n-a fost tras la răspundere. Locul grupărilor criminale din primul deceniu de independență a fost, prin concursul direct al demnitarilor statului, ocupat de scheme frauduloase de spălare a banilor, de contrabandă și evaziuni fiscale în proporții deosebit de mari. Datorită concreșterii politicii de tip autoritar cu sfera businessului și monopolizării unor domenii ale acestuia, s-a creat și consolidat</p>
---	--

	<p>capitalul de tip oligarhic. Din cauza incapacității și ineficienței AIE, interesele acestui capital continue să influențeze politica statului și după plecarea comuniștilor de la putere. Ideea unui organ de stat unic, cu funcții monopoliste în combaterea corupției, n-a dat rezultate satisfăcătoare. Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (CCCEC) s-a transformat într-un instrument de "dat la bot" și de răfuială cu oponenții puterii atât cei politici, cât și cu oamenii de afaceri neafiliați puterii. În loc să lichideze CCCEC, după cum a promis, AIE l-a subordonat propriilor interese politice. În schimbul combaterii corupției s-a lansat o paradă rușinoasă de "dezvăluiri senzaționale" și "demascări ale capilor mafiei" însă, fără tragerea la răspundere penală a persoanelor vizate de toate aceste dezvăluiri-demascări. Astfel, combaterea corupției a fost transformată într-un circ politic, iar schemele economice frauduloase, de pe urma cărora bugetul de stat suportă pierderi de sute milioane lei, continuă să deservească interesele celor aflați la guvernare.</p> <p>Pentru a schimba radical situația în acest domeniu de importanță vitală pentru securitatea națională PUM propune:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lichidarea CCCEC; - crearea Poliției Fiscale și a Serviciului de Investigații Financiare cu încadrarea în statele ei a unei părți din colaboratorii CCCEC; - încadrarea colaboratorilor CCCEC, rămași în statele Serviciului de Informații și Securitate, cu concretizarea concomitentă a împuternicirilor SIS, în domeniul respectiv; - crearea pe lângă Președintele Republicii Moldova a unui Consiliu Coordonator Anticorupție (CCA) care, activând sub președinția nemijlocită a șefului statului, nu doar va asigura o concurență sănătoasă între structurile abilitate să combată acest flagel, ci va avea grijă ca toate dosarele intentate să ajungă de la organele procuraturii în justiție. CCA va acumula și va da publicității informația despre veniturile și averile deputaților, miniștrilor și altor funcționari de rang înalt, în primul rând, în baza verificării minuțioase a datelor din declarațiile de venit ale tuturor persoanelor vizate. De asemenea, CCA va monitoriza atent activitatea persoanelor cu venituri mari și deosebit de mari, monitorizând ca să nu fie exercitată influență asupra politicii organelor de stat. Pe de altă parte, orice afacere sau orice avere obținute legal, indiferent de proporții, vor fi protejate de atacuri gen "raider" din partea structurilor de forță.
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Guvernarea PCRM a contribuit la instaurarea unui capitalism oligarhic, plus puterea mafiei și sărăciei.
Slogan electoral	Încredere neamului de bună credință! Cu încredere în neamul de bună credință vom face ordine în stat!

12. Partidul Comuniștilor din Republica Moldova

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Instaurarea unei guvernări legale, principiale și ferme întru <u>eradicarea necruțătoare a corupției și criminalității</u> , asigurarea <u>securității personale a cetățeanului Republicii Moldova</u> ;
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Eradicarea fermă a corupției și criminalității!
Slogan electoral	Moldova alege Victoria!

13. Partidul Liberal Democrat din Moldova

Mesajul anticorupție reflectat în platforma electorală	Corupția pune în pericol dezvoltarea țării și bunăstarea fiecărui cetățean în parte. În prezent corupția fură miliarde din economie și de la oameni. Acest fenomen trebuie curmat. Prima lege pe care o va propune Guvernul PLDM va viza anularea imunității pentru toți deputații și judecătorii. Vom propune și altor partide să subscrie acestei inițiative și vom insista ca legea să fie votată prin vot nominal. Vom reduce numărul instituțiilor de control și vom crește pedepsele pentru darea și luarea de mită.
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	O luptă mai serioasă cu corupția! Lupta contra corupției este o parte importantă a angajamentului nostru pentru o Moldovă fără sărăcie! Prima lege promovată de PLDM va fi eliminarea imunității parlamentarilor și judecătorilor astfel demnitarii corupți vor fi pedepsiți conform legii. Vino cu noi în lupta contra corupției să construim o Moldovă fără sărăcie. Lupta cu corupția care ne macină societatea, ne macină economia și contribuie la menținerea situației de sărăcie.
Slogan electoral	Moldova fără sărăcie!

14. Valeriu Pleșca

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Corupția trebuie eradicată și penalizată la toate nivelurile puterii de stat. Realizarea independenței reale a puterii judecătorești și a responsabilității judecătorilor pentru hotărârile ilegale.
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Are dreptate acela care se bazează pe lege!
Slogan electoral	Pentru Lege și Ordine!

15. Partidul Conservator*

Mesajul anticorupție reflectat în platforma electorală	Stabilirea unui sistem de salarizare capabil să asigure consolidarea potențialului și profesionalismului personalului, prin stabilirea unui prag anticorupțional al salarizării funcționarilor; P.C. va aplica o strategie națională de combatere a corupției. Strategia se va axa pe politici de prevenire, aplicarea eficientă a legilor, asigurarea monitorizării și evaluării acestor politici. Măsurile anticorupție în cadrul administrației publice centrale și locale țin de: - reglementarea sistemului de subvenții în corelație cu eliminarea tuturor actelor normative care deformează libera concurență; - realizarea unui sistem independent de monitorizare și evaluare a fenomenului corupției, inclusiv a implementării strategiei naționale anticorupție; - controlul civic asupra veniturilor și averii demnitarilor și funcționarilor publici; - simplificarea procedurilor de emiteră a actelor administrative; - evaluarea sistemului de control fiscal-financiar și a altor controale de natură administrativă; - simplificarea procedurilor de emiteră a avizelor, licențelor, permiselor și autorizațiilor.
--	--

* Notă: Datele pentru platforma electorală a Partidului Conservator sunt luate din programul de guvernare a PC pe perioada 2010-2014.// <http://www.partidulconservator.md/programm.html>

Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Actualii și foștii guvernanți sunt mânați de dorința a controla instituțiile statului pentru a stoarce din aceste instituții profituri în interes propriu și de grup și a proteja interesele acelor oligarhi care finanțează foarte și foarte generos partidele politice în spatele cărora s-au aciuat foarte și foarte confortabil.
Dezbateri electorale (12 noiembrie 2010 Publica TV, ora 8.00) Reprezentantul PC la dezbateri – Natalia Nirca	<p>Lupta cu corupția este afișată doar pe durata campaniei electorale și pe durata ultimului an nu s-a schimbat nimic iar promisiunile făcute de partidele din actuala guvernare au rămas nerealizate. Situația privind corupția în perioada guvernării comuniste rămâne actuală și în prezent. Corupția pune în pericol însăși existența statului RM. Corupția în RM este un fenomen sistemic care a împânzit în totalitate toate structurile statului.</p> <p>O măsură primordială în combaterea corupției – înăsprirea legislației prin sancționarea penală a funcționarilor de stat cu lipsirea dreptului de a ocupa o funcție publică pentru tot restul vieții. Pentru eficientizarea luptei cu corupția în sistemul organelor de stat este necesar și un sistem de remunerare adecvat.</p> <p>Pentru diminuarea corupției se impune cooperarea tuturor organelor de drept iar justiția trebuie să opereze într-o manieră imparțială și independentă.</p> <p>Este necesar un organ de control funcțional și independent care ar verifica declarațiile de venit cele reale ale funcționarilor și rudelor acestora precum și evoluția averii pe parcursul carierei acestora. Nimeni nu s-a sesizat pe marginea subiectului averilor dubioase ale funcționarilor din cadrul organelor de control, CCCEC, procuratură, judecători. Organele de control, În special CCCEC este un instrument de represiune care acționează împotriva cetățenilor și a fost creat pentru a fi o bătă în mâna guvernanților folosită împotriva oamenilor care încearcă să pună pe picioare o afacere.</p> <p>Corupția este în sânul guvernării. Accederea la guvernare este o afacere profitabilă în scopul exclusiv al soluționare a intereselor personale. Tot ceea ce s-a vorbit în campaniile electorale când la guvernare se aflau comuniștii: favorizarea agenților economici, spălarea banilor publici, deturnarea de fonduri, gestionare inefficientă și netransparentă, angajare pe criterii politice după cumătrism, nănașism este actual și astăzi. Nu există nici un caz de corupție la nivel înalt investigat. Se mimează lupta anticorupție și se face doar în campanii electorale. Combaterea Corupției la nivel înalt – prioritatea viitoarei guvernări. Preocuparea cetățenilor pentru corupția în instituțiile statului este foarte mare, dar activitatea structurilor anticorupție nu va da rezultate deoarece aceste instituții sunt impregnate de oameni corupți care sunt angajați nu după competență ci angajamente politice sau negocieri obscure.</p>

16. Gabriel Stati

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Respectarea libertăților cetățenești, creșterea calității serviciilor publice și combaterea corupției; depolitizarea administrației publice, a modalității de numire a judecătorilor și a procurorilor; finanțarea sistemului judecătoresc și asigurarea independenței acestuia;
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Investitorii nu vin aici din cauza instabilității politice, nivelului înalt de corupție și legilor, care nu-i motivează să investească.
Slogan electoral	Vocea ta în Parlament!

17. Partidul Popular Republican

Mesajul anticorupție reflectat în platforma electorală	Combaterea eficientă a corupției și crimei organizate.
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Combaterea corupției și crimei organizate.
Slogan electoral	Alege oameni normali!
Dezbateri electorale (12 noiembrie 2010 Publica TV, ora 8.00) Reprezentantul PPR la dezbateri – Nicolae Andronic	<p>Corupția poate fi definită drept lucrurile pe care statul trebuie să le facă gratis pentru cetățeni dar cetățenii sunt nevoiți să plătească. Lupta cu corupția în ultimul an s-a redus la șouri televizate fără a fi prezentate rezultate reale, cum ar fi procesele în instanțe. Pentru combaterea corupției este nevoie de voință politică a guvernanților care nu există, deoarece au avut la dispoziție mecanismele prin care să o combată, dar nu au acționat.</p> <p>O propunere de combatere a corupției este amnistia totală asupra veniturilor, tuturor cetățenilor fără a întreba proveniența acestor venituri, măsură regretabilă dar necesară pentru a depăși această problemă, dar cu monitorizarea ulterioară a averilor. În prezent nu putem verifica funcționarii publici deoarece averile sunt înregistrate pe numele terților.</p> <p>Reducerea cu 50% a organelor de control ceea ce ar ușura viața cetățenilor.</p> <p>Organele de control se află în competiție cum să jefuiască cetățenii. Eficiența lor trebuie evaluată prin prisma prezentării dosarelor în instanță și contribuții financiare la bugetul de stat care să le justifice existența.</p> <p>Problema corupției trebuie abordată începând cu primele persoane în stat care oferă spațiu de manevră funcționarilor inferiori. Este nevoie de liberalizarea legislației privind activitatea economică și reducerea dependenței de stat a agenților economici care activează în condițiile reale foarte drastice.</p> <p>Mecanismele de combatere există dar nu se dorește aplicarea lor deoarece politicienii care și-au numit cumătrii în calități de comisari, procurori nu doresc să ceară de la ei rezultate în schimbul acumulării de fonduri pentru campania electorală.</p>

18. Mișcarea social-politică „Ravnopravie”

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Nu abordează problema corupției în platforma electorală
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	„Ravnopravie” se pronunță pentru lupta contra corupției.
Slogan electoral	Votează pentru bunăstarea familiei tale și viitorul copiilor tăi! Votează pentru tine, pentru cei ca tine! Votează pentru “Ravnopravie”!

19. Partidul Social-Democrat

Mesajul anticorupție reflectat în platforma electorală	Nu abordează problema corupției în platforma electorală
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Nu dispune

Slogan electoral	Unica soluție – Revoluție Economică
------------------	-------------------------------------

20. Victor Stepaniuc

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Combaterea corupției în aparatul de stat
Mesaj anticorupție în spoturi electorale	Știu cum partidele aduc în parlament oameni corupți ori incapabili care sunt transformați în mașină de vot docilă pentru interesele clanurilor politice. Voi pleda pentru combaterea corupției în aparatul de stat.
Slogan electoral	Moldova are viitor!
Dezbateri electorale (12 noiembrie 2010 Publica TV, ora 8.00)	<p>Corupția este asociată în primul rând cu infracțiunile produse în cadrul aparatului puterii de stat la cel mai înalt nivel. Deși s-au adoptat mai multe programe de combatere a corupției la nivel de stat ele nu funcționează. Se creează impresia că cei mai corupți sunt medicii și pedagogii, dar se uită despre funcționarii înalți, miniștri și deputați și alți funcționari de stat. Combaterea corupției în aparatul de stat implică întreg sistemul de la prima persoană în stat până la un funcționar din primărie. Este nevoie de voință politică iar exemplul trebuie să fie oferit de președinte, prim-ministru etc.</p> <p>În ultimii ani PCRM a favorizat activitatea monopolistilor pe piață, stabilind o cotă 0, permițând acumularea milioanelor, ceea ce este de facto corupție. Deputații comuniști care nu au dorit să voteze această lege au fost marginalizați.</p> <p>Corupția cea mai mare este în aparatul de stat. Unii miniștri veniți la putere au început în primul rând să caute ce proprietate publică poate fi vândută, ce școli și alte edificii medicale și culturale pot fi privatizate. Principala problemă nu este calitatea legii, ci interpretarea ei, deoarece criminalul în cazul violării ei are posibilitatea să o ocolească. Este grav faptul dacă acesta este un funcționar înalt de stat.</p> <p>Subiectul corupției este o chestiune de moralitate. Dacă funcționarii înalți nu respectă legea acest exemplu este urmat de ceilalți.</p> <p>În cazul unui conflict cu un funcționar, instanța va lua partea birocratului și nu a cetățeanului, ceea ce reprezintă un act de corupție și birocrație mai grav.</p> <p>Astfel corupția este prezentă în toate structurile puterii nu doar parlament și guvern ci și instanțele de judecată.</p> <p>Este totuși necesar înăsprirea pedepsei dar nici pedepsele existente nu se aplică. Nu există nici un procuror, ministru etc. trebuie de început reformarea sistemului de la primele persoane în stat după modelul altor state care a dat rezultate pozitive.</p>

21. Mișcarea Social-Politică a Romilor din Republica Moldova

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Nu abordează problema corupției în platforma electorală
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Nu dispune
Slogan electoral	Să fiți Fericiți – să vă ocolească nevoile! De la Popor noi nu luăm nimic – noi făurim doar Fericirea! Fericirea se făurește doar prin muncă!
Dezbateri electorale	Sărăcia stă la baza corupției în RM. Legislația inefficientă și sistemul

(12 noiembrie 2010 Publica TV, ora 18.00) Reprezentantul Mișcării Romilor dezbateri – Sergiu Dodon	birocratic stimulează corupția. Măsuri de combatere: modificarea legislației și înăsprirea pedepselor pentru delikte legate de corupție, creșterea salariilor funcționarilor publici, procurorilor, judecătorilor. Crearea condițiilor de muncă pentru îndeplinirea atribuțiilor de serviciu. Sistemul birocratic este un stimulent al corupției. Lacunele din legislație trebuie înlăturate asigurând condiții echitabile de activitatea economică. Una dintre probleme este legislația blândă și dificultatea demonstrării actelor de corupție activă, pasivă, traficului de influență. O soluție pentru depistare este jurnalismul de investigație.
---	---

22. Evgheni Nazarenco

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Nu abordează problema corupției în platforma electorală
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Nu dispune
Slogan electoral	Muncii Silnice – o Rezistență Populară!

23. Gheorghe Rusu

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Formarea noului model de dirijare a ocrotirii sănătății prin implementarea mecanismelor de „autoreglare”, care pot micșora elementele de corupție în ocrotirea sănătății și ridica calitatea serviciilor medicale.
Mesaj anticorupție în spoturi electorale	Trecerea la mecanismul de „autoreglare”, care pot micșora elementele de corupție în ocrotirea sănătății.
Slogan electoral	Nu dispune

24. Partidul Muncii

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Guvernările corupte și incompetente de până acum duc la prăbușirea economică și la sărăcirea oamenilor. Noi locuri de muncă nu sânt deschise, dimpotrivă, crește șomajul. Numai în ultimul an și-au pierdut locul de muncă peste 100 mii de persoane. Țara este bântuită de conflictul milionarilor, care vor să pună stăpânire pe toată puterea în stat. Aceștia plătesc partidele politice și cumpără voturi pentru a-i face pe oameni slugile lor. Reformarea Procuraturii și a Ministerului de Interne, lichidarea Centrului anticorupție și a Judecătoriilor Economice – toate aceste instituții au fost folosite de către guvernările de până acum ca instrumente de presiune asupra oamenilor de afaceri și a concurenților politici, ele generează fărădelege și corupție. Reformarea sistemului vamal care generează contrabanda și alimentează cercurile mafioate din țara, aducând statului anual pierderi de peste 20 miliarde lei. Numai recuperarea acestor pierderi ar permite asigurarea cu locuri de munca bine plătite a tuturor celor plecați la munci peste hotare.
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Este evident că guvernarea comunistă în cei opt ani de zile a comis furturi enorme din contul statului. Din contul cetățenilor și acum vor să obțină din nou puterea politică pentru a evita răspunderea penală. AIE de asemenea a comis furturi de sume fabuloase din contul statului. Nu avem un conflict politic, avem un conflict dintre hoții de

	ieri cu hoții de astăzi. Pe cei care au comis furturi și devastări îi vom trage la răspundere conform legii indiferent de posturile pe care le dețin.
Slogan electoral	Nu dispune

25. Maia Laguta

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Nu abordează problema corupției în platforma electorală
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Efectuarea unui control civil asupra modului în care au fost furați banii publici. Principala problemă a poporului din RM este faptul că prin intermediul privatizării un grup mic de escroci, delapidatori și hoți au furat averea publică.
Slogan electoral	Jos partidele mafiote, sus deputat al poporului! Slujesc poporului Republicii Moldova!
Dezbateri electorale (12 noiembrie 2010 Publica TV, ora 18.00)	<p>Nici un partid existent nu va elimina corupția, deoarece întreg sistemul este corupt. Fiecare partid nou venit la putere elimină corupția partidului precedent și instaurează propria corupție prin instaurarea oamenilor proprii. Același lucru se întâmplă și în privința CCCEC care e utilizat de partidele la putere în scopul eliminării funcționarilor vechi și instalării oamenilor proprii.</p> <p>Prima inițiativă legislativă – controlul civil asupra puterii, fără de care corupția nu poate fi eliminată.</p> <p>Sărăcia este consecința corupției. Cauza corupției – hoții aflați la putere, iar cetățenii sunt victime. Corupția ține de moralitate.</p> <p>Medicii și pedagogii sunt impuși de guvernanți să fie coruptibili prin salariile mizere pe care le primesc. 2/3 din economia dirijată de ei se află în umbră. Este necesară instituirea unui control asupra activității lor.</p> <p>Plățile efectuate de cetățeni către medici nu sunt mită, deoarece staul nu le plătește pentru munca lor grea. Ei percep plăți pentru munca prestată. Corupția se găsește în aparatul de stat deoarece demnitarii de stat nu au nevoie de medici și pedagogi, tratându-se în spitale străine și instruindu-și copiii în școli străine.</p> <p>Într-o societate condusă de o elită de hoți altfel nici nu poate fi, deoarece prin exemplul propriu ei creează conștiința colectivă.</p> <p>Partidele politice sunt niște bande întreținute din banii unor grupări financiare ascunse(ex. Plahotniuc), care și conduc cu partidele din umbră.</p> <p>Este necesar ruperea colonei vertebrale a sistemului.</p>

26. Partidul Ecologist”Alianța Verde” din Moldova

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	PEM-AVE va asigura o administrație eficientă a justiției, întreprinzând măsuri energice de eradicare a crimei și corupției.
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Partidul Ecologist Alianța Verde din Moldova consideră ca fiind prioritară lupta cu corupția și propune un set de măsuri speciale pentru eradicarea acestui flagel ce a adus statul în pragul dispariției. Numai cei necorupți pot stârpi corupția! Vom impune o lege pentru toți și prin asta vom întrona ordinea și dreptatea!
Slogan electoral	O lege pentru toți!

Dezbateri electorale (12 noiembrie 2010 Publica TV, ora 18.00) Reprezentantul PEM- AVE la dezbateri – Anatol Plugaru	Măsuri de combatere: la prima etapa - controlul averilor funcționarilor de stat și epurarea aparatului de stat de acei funcționari care au acumulat ilicit averile: a doua etapa – aceeași procedură aplicată celor demisionați. Corupția este un fenomen sistemic. Ea este conectată cu traficul de narcotice, alimentele cu termen expirat, modificate genetic care sunt puse în vânzare sau distribuite, traficul de ființe umane, sau organe. Introducerea pedepsei cu moartea pentru aceste crime, chiar și pentru mită. Cetățeanul poartă o doză mare de responsabilitate alegând aceiași politicieni pe parcursul a 20 ani. Burghezia națională a furat și jefuit poporul și noi îi vom convinge să pună capitalul la muncă în favoarea poporului pe care l-au adus la asemenea condiție.
---	---

27. Țîmbalist Tatiana

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Nu abordează problema corupției în platforma electorală
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Nu dispune
Slogan electoral	Nu dispune

28. Romeo Cereteu

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Nu abordează problema corupției în platforma electorală
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Nu dispune
Slogan electoral	Eu votez împotriva la toți!

29. Afanasie Bîrladeanu

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Nu abordează problema corupției în platforma electorală
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Nu dispune
Slogan electoral	Drepturi și responsabilități egale pentru fiecare!

30. Oleg Bolotnicov

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Nu abordează problema corupției în platforma electorală
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Nu dispune
Slogan electoral	Responsabilitate și nu privilegii!

31. Oleg Cazac

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Nu abordează problema corupției în platforma electorală
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Nu dispune

Slogan electoral	Eu îmi respect poporul!
------------------	-------------------------

32. Vitalie Țaulean

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Nu abordează problema corupției în platforma electorală
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Lupta cu corupția în justiție prin intermediul unor măsuri promovate în legislație și justiție pentru a reîntoarce credibilitatea omului în aceste instituții. Parlamentarii încep să jecmănească poporul și să-și rezolve problemele personale. Iar dacă ceri explicație cu privire la fărâdelegea și corupția instalată în țară ei ne declară că nu avem competență, puterea este separată în stat. Elaborarea unor legi care ar trage la răspundere procurorii și judecătorii care săvârșesc infracțiuni în exercițiul funcției.
Slogan electoral	Lege, justiție!

33. Burghilă-Leonte Elena

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Nu abordează problema corupției în platforma electorală
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Nu dispune
Slogan electoral	Ajunge să supraviețuim, e timpul să trăim cu adevărat! Prin cultură și artă vom fi!

34. Valentina Cușnir

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Nu abordează problema corupției în platforma electorală
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Nu dispune
Slogan electoral	Apăr interesul tău în Parlament!
Dezbateri electorale (12 noiembrie 2010 Publica TV, ora 8.00)	Corupția este principala și cea mai gravă problemă a societății noastre. Suntem săraci deoarece avem lideri corupți și incapabili. Lupta cu corupția se reduce doar la vorbe. Nu există nici un rezultat și nu s-a intentat nici un dosar penal în adresa vreunui om de afaceri bănuțit. Nici un ministru sau funcționar, numele căruia a figurat în careva context (<i>corupție - N.A.</i>) nu și-a dat demisia. Partidele și-au făcut cuib în parlament, selectând persoanele aflate în serviciul public pe criterii politice, aducând oameni care nu au nimic cu funcționarii publici și care sunt plătiți din bugetul statului, iar în campanie electorală asta nu este altceva decât corupție. Aceste cuiburi utilizează resursele administrative chiar dacă miniștrii degreavează. Organele de control nu-și îndeplinesc obligațiile, iar privatizările unor întreprinderi confirmă netransparența acțiunilor acestora. Cea mai mare nișă pentru corupție este bugetul de stat. Se cheltuiesc foarte mulți bani în campanie și nu este clar de unde se iau acești bani. Dacă un potențial candidat de la un partid donează oficial în jurul chiar și la un milion de lei și nu este clar de unde îi ia, este puțin probabil că ajungând în parlament va fi preocupat de grijile cetățeanului ci mai degrabă de recuperarea multiplă a acestor bani.

35. Alexandru Demian

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Nu abordează problema corupției în platforma electorală
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Nu dispune
Slogan electoral	Nu dispune

36. Sergiu Iachim

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Nu abordează problema corupției în platforma electorală
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Nu dispune
Slogan electoral	Moldova este mai frumoasă cu tinerii acasă!

37. Natalia Axenova

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Nu abordează problema corupției în platforma electorală
Mesaj anticorupție în spoturi electorale	Nominalizarea în funcțiile de conducere în stat se efectuează nu în baza profesionalismului și calificării înalte, ci reieșind din regulile orânduirii gentilice, având la bază structura unui sau altui partid: fin, cumătru, frate, cumnat. Ceea ce se întâmplă astăzi confirmă faptul că toate partidele politice luptă pentru interesele de grup și nu pentru interesele cetățenilor din această țară. Lupta cu corupția: este necesar un program orientat pe scopuri în lupta cu corupția.
Slogan electoral	Calitate de viață mai performantă!

38. Vasile Lupașcu

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Nu abordează problema corupției în platforma electorală
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Nu dispune
Slogan electoral	Pentru o economie modernă!

39. Sergiu Banari

Tematica corupției reflectată în platforma electorală	Nu abordează problema corupției în platforma electorală
Mesaj anticorupție în spoturile electorale	Nu dispune
Slogan electoral	Ultimul în buletin – primul în realizări